

TOLİŞİ - TIRKI ZIVONƏDƏ MÜSTƏQİL
ƏDƏBİ-BƏDİİ,
ELMI-PUBLISİTİK JURNAL

Sərredaktor:
Vüqar Həmati

Sərredaktori müaven:
Aytən Eyvazon

Reklamı direktor:
Rəzzaq Xansıvo

Fotoqraf:
Vüqar Mıstəfo

REDAKSİYƏ HEYƏTİ:

Camal Lələzadə
Nijat Ağayev
Ağəli Ağayev
Rüfət Baxşiyev
Rəhman Heydərov
Alim Hacızadə
Şəhriyar Məjid
Fuad Əliyev

Bə nıvıştəyön qorəş məsulıyyət çı müəllıf-
föne. Çı müəllıfon mevqe de redaksiya mevqenə
düz nome bəzınə. Bə redaksiya omə nıvıştəyön
bə dumo oqırdınıyə bədənın.

Bə çap hozobə: 23.10.2016
Format: 60x84 1/8 Sıfarış 078
Tiraj: 200

Bı nümredə:

Dr. Elnur Ağayev, <i>Tolışi mətbuati tarixədə</i>	
<i>Müzəffər Nəsırlı vırə</i>	2
Rəzzaq Xansıvo, <i>Talış diyarının orta</i>	
<i>əsr coğrafiyasına aid məlumatlar</i>	8
Aləmi gənəğ - <i>Camal Lələzadə</i>	11
Vüqar Həmati, <i>Rövşən "Lenkoranski"</i>	17
Təvəkkül Mirzəyev, <i>Toponimon</i>	21
Çəmə folklor - <i>Nəğilon</i>	22
Sıre-sıre bıjiyən	26
<i>Yolon jıqo votəşone</i>	28
<i>Tolışi-tırki zıvonədə kali sıxanon tərcümə</i>	30
Nıcat Ağayev,	
Boli	32
M a m u	33
Əğilon baxşə <i>Küəzinqi nəğil</i>	34
Zülfüqar Əhmədzadə, <i>Əğılə şeeron</i>	35
Pərvız Həkimov, <i>Ağılmandə hırdənim az</i>	35
“Məclisi-Aləm”	
Aytən Eyvazon	36
Fuad Mondiqovij	38
İlqar Tolış	40
İbrahimxəlil Fərziyev	41
Yadulla Sayad	43
Sədrəddin Qurbanov	45
Rəfail Pərvaz Həkimov	48
Ruslan Kərimov	49
Nəsir Rzayev	50
Əvəz Nəsirzadə	50
İlqar Mıyonkuj	50
Əhəd Muxtar	51
Nəriman Azəri (Təhməzov)	51
Azər Əhmədov	51
Pərvız Həkimov	51
Nəcəf Tolışi	52
Rza Musayev	52
Çəmə rüşınfikon, İlkin Əzizli, <i>Lerikin ziyahıları</i> 53	
Arif Qəmbərov Muğami ustə	56

TOLIŞI MƏTBUATI TARIXƏDƏ MÜZƏFFƏR NƏSİRLİ VIRƏ

Bə tolışon yolə jurnalist Etibar Əhədovi 68 sini ərməğon kardəm

Dr. Elnur Ağayev,¹

Vistminə əsri vistminə soron oxoyku tosbə siminə soron oxoy dəvom kardə iminə Tolişi renosansə devrədə iyən dəvardə əsri nəveminə soronədə bə diminə Tolişə renosansə devrədə tolışə rüşinfikon dilədə ve jurnaliston bən. Çəvon veni jurnalist ixtisisosişon bənıbuən, əvon im vəzifəşon lap çok bə virə rosiniyə. Im jurnaliston toliši mətbuatışon bə məydon bekarədə, əçəy bino noəşone.

İminə kərə, 1930-nə sori aprele manqi 28-də Zülfiqar Əhmədzodə bı Şura Ozoboyconi 10 sor idiro "Şyra Ozobojzon" nomədə i nümərə qıləy toliši rüjnomə bekardeşə. Sori dənıvarde, toliši rüşinfikə zoon Böyükağa

Mirsalayev iyən Müzəffər Nəsirli Lankonədə "Къзыл Талыш" nomədə qıləy rüjnomə bekardeşone. Rüjnomə tosbə 64-nə numrə "Къзыл Талыш" nomədə beşə. 64-nə numrəku bə peşt rüjnomə "Съə Толыш" nomədə beşə. Im qəzeti nom 518-nə numrəku (18 fevral 1939-nə soriku) bə "Sosialist Subtropiqi" peqordinə be. 1938-nə sori sıftəku "Съə Толыш" rüjnomədə Tolişə niviştəyon qədə-qədə kam ben. 22 sentyabr 1938-nə tarixiku tolišə niviştəyon həni bə çəş nıçiyəyn². Im rüjnomən bə zəmonə xüsusiyyətə uyğun soxtə bəbe: Tolişə xəlği sosializmi rufədə tərbiyə kardey, əy bə ocımoş vardey, sosializmi roədə bə ovandi noil be. Jıqoən de dı qılə rüjnomə toliši mətbuati bino noə be. Siminə sorədə diyoənədə toliši zıvonədə beşə divo qəzetənən yodo bekarde lozim ni, çünki çəvonən toliši mətbuati bino noyədə ve koməkon bəşone. Tosbə vistminə əsri həştominə sori oxoy toliši mətbuatışon lol karde. Bə tolışon rüjnomə bekardeən imkon doydənıbin.

Həştominə soron oxoyədə çı Sovet hukuməti oşkorəti, "perestroykə", siyosəti elkədə tojə siyosi, mədəni, iqtisadi həvosot bə məydon vardışe. Im həvosotien imkon doşe ki, tolışon ijən iştə mətbuati bekən: rüjnomon, jurnalon çap bıkən. Həm Ozoboycondə, həmənlə Rusya co-co şəhronədə toliši rüjnomon, jurnalon beşen. Bokuədə

Valid Qardaşlı "Tolişi Sədo" (1988-1989) nomədə qıləy rüjnomə bekardeşə. 1989-nə sorədə çı tolışon "Homer" Tofiq İlhomi Masalli rəyoni Ğızıləvo di məktəbi divoədə "Toloş" nomədə qıləy rüjnomə evaştşe³. Lankoni Şəğoləse diədə Tolişi Zahirəddini [İbrahimi Zahirəddin] "Tolişi Sədo" (1989) bekardeşə. Masalli Bədəlon diyədə Əliyar Ağayevi iminə kərə "Honi" (1989-1990) nomədə qıləy jurnal çap kardışe. Gəncədə Şəfaət Baxşiyevi "Sıə Toliş"ış (1990) bekardeşə.⁴ Hilal Tanqərüji [Məmmədov]

Miyonədə B. Mirsalayev, çəy rostədə Əli Razi, çəy çəpədə Müzəffər Nəsirli, 1931 minə sor.

dov] Moskovədə "Toliş" (1990-1991) nomədə rüjnomə çap kardışe. Bı soronədə Toloşə rəyoni qəzeton; "Çağırış", "Leninçi" ("Lankon"), "Sovet Astarası" iyən Liki rəyoni rüjnomə işte səyfəonədə toliši zivonədə materialon çap kardışone, tolışə səyfəon okardışone. Hilal Tanqərüji [Məmmədov] iyən Famil Cəfərovi "Tolişiston" (1991) nomədə rüjnomə bekardeşə. "Canq" nomədə qıləy bulten beşe. Çı rüjnomon veyni kali numrəon beşen, 1, 2, 3 numrə çap ben. 1992-nə sorədə Bokuədə çı Novruzəli Məmmədovi bekardeşə "Tolişi Sədo" rüjnomə

bəvonsə fərğın veyə numron beşen iyən ve jiyəy. Peşo bı qəzeti M. Səfərovi, Ə. Sadıxovi, F. Əboszodə, H. Məmmədoviən redaktorietı kardışone. Peşonə soronədə Fəxrəddin Əboszodə Rusyədə "Toliş" (2002-2004), Bokuədə "Şəvnişt" (2006-2008) nomədə dı qılə rüjnomə bekardeşə. İyən bı vaxtonədə Rusyədə Yelena Alekperova-Talışinskaya "Talışskiy Vestnik" (2000-2004), dəynə eyni vaxtonədə Lankonədə Sabir Hüseynovi "Tolişi Xəbon" nomədə rüjnomon çap kardışone. Rabil Abdinovi "Hirkan" (2011) nomədə qıləy jurnal bekardeşə. Dımi eyni sorədə Minskədə Toliş Milliye Akademiyə Xəbon jurnalı beşe. İsetən hələ ki, Rafiq Cəlilov "Tolişon Sədo" (2011-) rüjnomə, Vüqar Hamatien "Aləm" (2016-) jurnalı bekardeşən⁵.

Im rüjnomon iyən jurnalon vote bəbe ki, veyni çı toliši mədəni rostbəmoni roədə fəoliyət nüşo doəşone. Tolişi tarix, ədəbiyot, sənət, iqtisodiyət, tojə jimoni həxədə nıvıştəyon çəvon səyfəndə boştəro vıre pəydo kardəşone. Kali nəşriyotonən de siyasi tələbon, toliši həxi tələbon fəoliyət nüşo doəşone.

Pentonədə nıvıştəyonku vinde bedə ki, çəmə tolışə mətbu orqanon çənə ve iyən ğəncin bən. Bı roədə çənədə rüşonfikə tolışon zəhmət kəşəşone. Əmmo, ve təəssüf ki, tosbə isə toliši mətbuati tarixi həxədə əsər bə məydon bekardeşə bəni. Kali tolışə rüjnoməon həxədə nıvıştəyon bən-bunən, hələ toliši mətbuati tarix nıvıştə bəni. Umu kardədə ki, de İqbal Əbilovinə ico qırdə kardə materialon çap bekardeşon, tolışonən ən kami qıləy

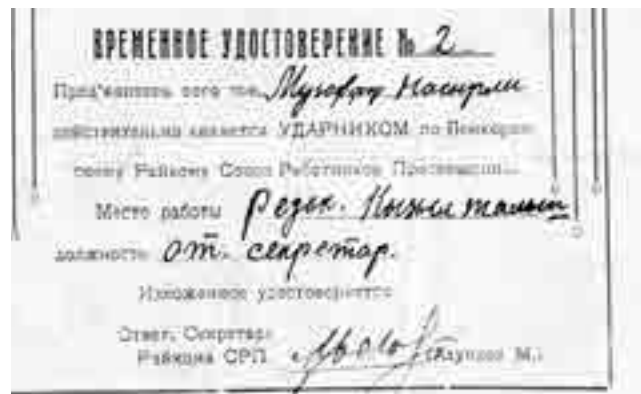
mətbuati tarix kitabıson bəbe.

Pentonədə nüşo dome, tolışon mətbuati tarixədə ve jurnaliston bən, ve jurnaliston nomi qəte bəbe: İminə tolışə jurnalistə nəsildə Zülfıqar Əhmədzodə, Müzəffər Nəsirli, Rəzzaq Kazımov, peşonə jurnalistə nəsildə Hilal Məmmədov, Fəxrəddin Əboszodə, Novruzəli Məmmədov, Musarza Mirzəyev, Etibar Əhədov, Gülməmməd Məmmədov, Valid Qardaşlı, Zahirəddin İbrahimov, Nərimon Əğəzodə, Əliyar Ağayev. Im siyohi hənien dıroz karde bəbe. Əmmo, vey təəssüf ki, çı rüşinfikon fəoliyəti həxədən tosbə isə ve çion nıvıştə bənin. Çəvon həxədə, əncəx, ümumi məlumatonımon heste.

Pidəme ki, bı məqalədə im kam omutə bə sahədə i-dı qəm şodəm, jurnalist Müzəffər Nəsirli həxədə kali qəpon bıjənom. Imiən bıvotom ki, jurnalist Müzəffər Nəsirli həxədə iminə qəpi az jəydənim. Çəy həxədə navədə Etibar Əhədovi⁶, Musarza Mirzəyevi⁷, Yadullah Ağazadə⁸, Allahverdi Bayrami⁹, Böyükağa Hüseynbəlaoğlu, Mirhaşım Talışlı¹⁰, iyən Əli Əbdoli¹¹ kali qəpon jəşone. Mı de nıvıştəynə bə çəvon qəpon əlavə karde pidəme.

"Kızıl Talış" ("Sıə Tolış") rüjnomə nomi qəteyədə bə yod omə kəsondə qıləyən Müzəffər Nəsirli iyən Böyükağa Mirsalayev bedə. Böyükağa Mirsalayev rüjnomə iminə sərrəktore. Nəsirlisə çı rüjnomə iminə məsul katibe. Nəsirli iyo çand sor məsul katib ko kardəşe, ey zındənimon. Əmmo, imi zındəmon ki, Sıə Tolış" rüjnomə iştə i sini gəyd kardəyədə rüjnomə məsul katib M. A. Kuliyeftə bə.¹² Ve ehtimol ki, Nəsirli "Sıə Tolış" rüjnomə

iminə sori, rüjnomə bino noə vaxtonədə im vəzifə bə vıre rosniyəşe. Peşo həm universitetədə hande, həmən tolışı kitobon hozo karde qorəş, Bokuədə koonış vey be qorəş rüjnomədə bə koon devır kardəşe. Nəsirli rüjnomədə çap bə nıvıştəyon tarixi diyə kardəyədən bı fik ome bedə. Əçəy iyo çap bə nıvıştəyon rüjnomə iminə sorədə çap bə. Düze, 1935-nə sorədən "Sıə Tolış"ədə i kərə bə Nəsirli imzo rast ome bedə. Əmmo, im imzo de qıləy folklor nıvıştəynə əla-

Bə "Kızıl Talış" rüjnomə məsul katib Müzəffər Nəsirli doə bə vəsiğə

ğədoye. Im nıvıştəy çı Nəsirli jurnalistəti ne, folklorşünosəti əlomətə ki, çəy həxədə qıləy co məqalədə sıxan bəkardemon.

İsə iyo bı nıvıştəyədə çı Nəsirli jurnalistətikü bə i-dı qılə suali cəvob pəydo karde pidəme. Siftədə əyən gəyd bıkəm ki, çı Nəsirli sıvo "Kızıl Talış" ("Sıə Tolış") rüjnomə co vıredən (respublika mətbuatədə, "Molla Nəsərdin" jurnalədə) nıvıştəyon həxədə fikon hestin.¹³ Əvoni hələlik bə i tərəf noydəm. Mı bı nıvıştəyədə çı Nəsirli "Kızıl Talış" ("Sıə Tolış") rüjnomədə nıvıştəyon həxədə sıxan bəkardem.

İminə sualıım ıme ki, Nəsirli çoknə məsul katib bə? İştə vəzifə çoknə bə

vırə rosniyəşe? Bı həxədə ve məlumatımon ni, əmmo "Sıə Toliş" rüjnomədə çap bə i-dı qılə nıvıştəy bəmə nimə ciddi, nimə zərfət kali fikon doydə.

"Sıə Toliş" rüjnomədə çap bə "Bir az da özümüzdən" zərəfətinə nıvıştəyədə Nəsirli həxədə jıqo nıvıştə bə:

"Məsul katıplıq vəzifəsini daşıyan Müzəffər yoldaş səliqəli olmadığından mizinin üzərində hər şey var. Xususən muxbur məktupları aylardan bəri qalıb, Müzəffər yoldaş kimi kağızlar öz rəngini itirib saralmışdır. Birbirinə qarışmış məktuplar gündə yüz dəfə aranılıb baxılmaqdan ruzəxan dəftərinə dönmüşlərdir.

Müzəffər yoldaş bir məktupu yazanda otuz dəfə durub gəzər və nəfəs alıb oxuyar. Buna görə də idarəyə gələnələr yazılan məktupu Müzəffər yoldaşdan qabaq oxuyarlar. Müzəffər yoldaş öz yazdığını özü oxumadığından mürəttiblər ilə vuruşub, muharibə meydanı əmələ gətirir."¹⁴

Rüjnomədə çap bə qılə nıvıştəyədən bə Nəsirli sə omə qıləy co hadisə qəp jə bedə.

Çı "Sıə Toliş" rüjnomə tənğid kardə insononədə Əli Ağa Əlizadə iyən əçəy təşkil kardə ğrupi bə "Sıə Toliş" rüjnomə məsul katibəti vırəşon çəş hestbe. Katibətişon bə dast səy pidəbe. Çünki, çəvon həxədə rüjnomədə ve tənğidi nıvıştəyon çap karde bəbe. Əvonən de roynə jurnali lol karde pidəşonbe. Bimi nə rüjnomə, nəən ki, məsul katib Nəsirli rozi bəni. Bəçəy qorəşən Əlizadə deştə ğrupi bo Nəsirli tələ hozo kardədən. İştə tonə Gərmətük komsomol özək katibi iyən dı-se kəsi peqətedən, bə

rüjnomə redaksiyə omedən. Əkt tərtib kardədən ki, Nəsirli ko vırədə "piyanə". Çəğın ım əkti bardədən doydən bə Kəmsomol Komitə. Əmmo, bı arədə, əvon redaksiyədə beədə rəyon icraiyyə komitə sədr Abbasov iyən inzibatə şubə mudur Axundovən qəzeti redaksiyədə bən. ım dı qılə insoni vəyo be "piyanə" akti bə du bekardeədə.

Əlizadə deştə ğrupi Nəsirliku dast kəşədən. ım səfə Lankonədə qıləy küçə jeniku istifodə karde pidəşone. "Şura" nomədə ım jen Nəsirli şanqo bəştə kə vanq kardədə. Omeədən bəy qıləy şərov (ərəğ) səyən aspardədə. Co tərəfədən se kəs oğətədə ki, Nəsirli omeədə əy bıkuon iyən de çaxo bijənon. ım hadisən şanqo nıbə bə məydon beşe qorəş Nəsirli çığınən perəxədə.

Əlizadə deştə dastə bı səfə bə "Gənc İşçi" rüjnomə çı Nəsirli həxədə "piyaniskə" iyən millətçi be nominə şikat kardədən¹⁵.

Rüjnomədə bı hadisə həxədə məqalə çap beədə Nəsirli rəğibon şikaton hələ dəvom kardədənben.

İminə zərfətə nıvıştəy bə i kəno bınəmon, məsul katib Nəsirli koon hoston nıbə vinde bedə. Vote bebe ki, bı vəzifədə işte conı bə risk dənoydə.

Çımı bı nıvıştəyədə diminə sualımon əve ki, çı Müzəffər Nəsirli "Kızıl Taliş" ("Sıə Toliş") rüjnomədə çand qılə nıvıştəyiş çap bə?

Bı mevzuədə Mirhaşım Talişlı iyən E. Əhədov təğribən 200 qılə nıvıştəyku bəhs kardədən¹⁶. Bə "Kızıl Taliş" ("Sıə Toliş") rüjnomə koleksiyyə diyə kardeədə, vəyo de Müzəffər Nəsirli imzonə nıvıştəbə ənə

nıvıřtıyon rast ome bedəni. Rüğnomədə 4 qılə həcmədə dıroz bə nıvıřtıy jintonədə M. Nəsirli imzo vınde bedə. Qıləy məğalədə M.N. imzo heste ki, əvən bə Nəsirli nıvıřtıy oxşəş doydə. Sıvo imon co məğalon jintonədə bə M. Nəsirli imzo rast ome bedəni. (Pentonədə nıvıřtıme, folklor nıvıřtıyon bə kəno noydəm).

Jəğoədə im təğribən 200 qılə məğalə fik çoknə bə məydon beşə? Rüğnomədə sıvo Nəsirli eyne fəmi-lyədə co Nəsirliyən heste. Çəvono qləy Mustafa Nəsirove ki, əçəy nıvıřtıyon de M. Nəsirof, M. Nəsiri nəvə imzanə çap bedəbe. Mustafa Nəsirli çı Ostoru müxbirbe. Həğığətən, başmardoş, rüğnomədə əçəy 100-sə ve nıvıřtıyon çap bən. Çəvon veniyən Ostoru xəbənönin. Bəne qıləy çokə müxbiri çəy şikilən rüğnomədə çap kardə bə. Jıqo zındəm ki, 200 nıvıřtıy həxədə bə fik çığın, nomon bəyəndı jəyku omedə. Bıvıtom ki, əyən iddio kard-ədənim ki, çı Müzəffər Nəsirli rüğnomədə cəmi 4-5 qılə nıvıřtıy çap bə. Əmmo, jıqo zındəm çı Müzəffər Nəsirli 200 qılə nıvıřtıy həxədə sıxan karde qorəş yolə tədğığon barde loz-ime.

Qıləy co süalımən ime ki, Nəsirli rüğnomədə çiçi həxədə nıvıřtışə?

Çı nıvıřtıyono qıləy nom "May 1"e. Bı nıvıřtıyədə Nəsirli Oktyabr, çəy bəpeş Aprelə inqolobi vardə ğəzən-con həxədə sıxan eğandedə: Çı in-ğilobon bənav bə insonon çoknə zülm kəşədəbin, hiç qılə hüqüqon nıbeşone. Peşo de mücadilə işte huqoqonşon bə dast çəy, isə rohət

jimon kardədən. Nıvıřtıyədə insonon im tojə rejimi dastədə oğəte qorəş nüšo doə ğəhrəmonətikuən qəp jə bedə¹⁷.

Dıminə nıvıřtıy nom: "Din bo xəl-ğon tıjoqe". Bı nıvıřtıyədə vote bedə ki, navədə məhərrəmlik omedə. Im sor bəpe bənə ponə ve mübarizə bıbəmon. Bı mübarizədə bəpe həmə cəmiyət iştirok bıko. Cəmati çəş isə həni o bə, bə məlloon pıxə şəriəti iyən bəçəvon yasə manqi bovə kard-ədənin. Çı sosializmi roədə bəmə nə din, nəən ki, məhərrəmlik lozim ni. Demon mübarizə barde qorəş Be Xıdo cəmiyətən soxtə bə. De Cəmiyəti koməki, de Mədəni İnqolobi bə mohumati zü bomemon¹⁸.

Qıləy co nıvıřtıy nom joğoye: "Çы Lenini firgə rəhbərəti zijo zəhmətkəşə Tolışon mədənijjət ruzbə ruz bə nav şedə". Bı nıvıřtıyədə Nəsirli bə jenon doə bə hüqüqonku qəp jəydə. Bənə Şərəf Əkbərova, Ümbulbani Qası-mova iyən Məhbubə Əskərova vədə şə fəolə jenon nümünə nüšo doydə, çəvon kardə koonku nıvıřtıdə. Jenon bə səvod kursi, bə kəlxoz cəlb kardeku qəp jəydə¹⁹.

Qıləy co nıvıřtıy nom joğoye: "Bə kaq-qizə zəvodi ... doəbedəni". Bı nıvıřtıyədə Nəsirli, kijə zəvodi nırəsə cəhətonku nıvıřtıdə²⁰.

"Kızıl Talıř"ədə çı Nəsirli çımı vınde oxonnə nıvıřtıy nom jıqoye: "1909-nə sori cəvononədə iqlən bəpe be səvəd nıbyn həmə ıřtə be səvodəti ni bıkə". Bı nıvıřtıyədə Nəsirli, bə əskər vanq kardə bə 1909 təvəllüdinə əğlon səvodin be vocibətiku qəp jəydə. Nəsirli votedə ki, çəvon səvodin be bə

cəmiyyəti hər tərəfi xəyre. Çəvon səvədin be elkə bə nav bardeye. Çı cıvonon təhsilədə nırsə cəhəton hes-tin. Əvoni çı arəo peğəte lozime. Yad unsuron çəvon arəo ni karde lozime. Im ko de müvəffəğiyəti bə sə rosne lozime²¹.

Çı Nəsirli nıvıştəyon həxədə Əhədovi fikron təkror karde lozime: “M. Nəsirli soyə iyən bə sə dəşə zıvonədə nıvıştəşbe. Sosializmi çokə cəhəton ğeyd kardenə bərobər, həməən bə xəlxi moli xor diyəkardəkə-son, hukuməti idorədə ıştə koon bə vıre nırosniyəkəson, “bişi maştə boy” votəkəsonən tənğıd kardəbe.”²²

İmoni həmmə nıvışte bəpeş tolişi mətbuati tarixədə Nəsirli vıre həxədə çiç vote bəbe? Nəsirli ixtisos jurnal-

istəti ni. Əmmo, Nəsirli tolişi folklorşi-nosəti, şairəti, pədaqoqəti sahədə çənə çok bəbu, çokə koonış vındəbu, ə xəyrinə fəaliyyətiş jurnalistəti sahədə nüşə doəşe.

Bənə iminə tolişə rüjnomə məsul katibi tolişi mətbuati bino noyədə ve koonış vındə.

Bı rüjnomədə tolişi zıvonədə nıvıştəyon nıvıştəşe. Nıvıştəyonədə zəmonə tələbon bə vıre rosniyəşe. Sosializmiş tərif kardəşe, de nodüzə koon iyən odəmon mübarizə bardəşe. Bı roədə bəysə hucum kardəşone. Tarsəni, bə dümo oqardəni.

Əsos əv bə ki, iminə tolişə rüjnomə soxtəşone, tolişi mətbuati tarixi bino noəşone. Çı binoən bə peşə beşə tolişə rüjnomon, jurnalon nümünə bə.

1. Tarixşünos.

2. Къзы Талыш/ Съе Тольш qəzeti həxədə diyəkə: Эльнур Агаев, “Работы по литературе/фольклору в газете ‘Съе Тольш’”, Вестник Талышской Национальной Академии, № 1, Минск 2011, с. 130-150; Elnur Ağayev, “‘Kızıl Talış’ (‘Sıe Toliş’) qəzeti 80 yaşında”, Tolişi Sədo qəzeti, no. 7 (115), 01.02.2011
3. Çı qəzeti həxədə diyəkə: Elnur Ağayev, “‘Toloş’ Divar qəzeti”, Tolişi Sədo qəzeti, no. 8 (116), 18.02.2011.
4. Diyəkə: “Гылэј гэзетику сорағ додэмон”, Тольши сəдо, no. 8-9 (20), 16 март 1993-чү ил, с. 5.
5. Tolişi mətbuat tarixi həxədə bə kırt qıləy xülasə qorə diyəkən: Allahverdi Bayrami, “Tolişi mətbuat tarixi həxədə xulasə”, “Tolişon Sədo” rüjnomə, no. 6 (018), 28.02.2012. İyo əyən vote lozime ki, bı nıvıştəydə İronədə jiyə Tolişon mətbuatıku qəp jə bedəni.
6. E. Əhədov, “Илк məс’ул катиб”, “Ленинчи”, 5 мај 1981; həмонə əниvışt, “Илк məс’ул катиб”, Мүхбир журналы, № 1.
7. Мусарза Мирзəјев, “Мүзəффəр Нəсирли”, “Чағырыш” гəзети, 6 Октябр 1990; həмонə əниvışt, “Мүзəффəр Нəсирли”, “Тольши сəдо” гəзети, 20 Март 1992; həмонə əниvışt, “Музаффар Насирли”, Талышский Вестник, № 7, июль-август-сентябрь, 2001.
8. Јəдулла Агајев, “Мүзəффəр Нəсирли”, Ленинчи гəзети, 24 ијул 1990.
9. Allahverdi Bayrami, Azərboycəni Tolişon ədəbiyot, I cild, Boku 2013, s. 63-64.
10. Бəјүкəғə һүсəјнбалаоғлу, Мирһашым Талышлы, “Лəнкəран”, Бакы 1990, с. 323; Mirhəşım Talişli, Etibar Əhədov, “Nəsirli Müzəffər İbrahim oğlu”, “Lənkəran: Ensiklopedik məlumət”, Bakı 2014, s. 368.
11. Ə. Əbdoli, “Mozəffər Nəsirli”, Məşayər-e Taleş, ss. 143-145.
12. Diyəkə: “Sıe Toliş”, numrə 5 (74), 25.01.1932, s. 2.
- 13 E. Əhədov, “Илк məс’ул катиб”, “Ленинчи” гəзети, 5 мај 1981; Бəјүкəғə һүсəјнбалаоғлу, Мирһашым Талышлы, “Лəнкəран”, Бакы 1990, с. 389-390.
- 14 Zurnalıst, “Bir azda əzumuzdən”, Къзы Талыш, numrə 22, 5 May 1931, s. 3.
- 15 Diyəkə: Јəһја zadə, “Əli-Ağanьн və gıruppasьньн іç јuzu асьılmalьдыр”, Къзы Талыш, 15 Aprel 1931, numrə 17, s. 4.
- 16 E. Əhədov, “Илк məс’ул катиб”, Ленинчи гəзети, 5 мај 1981; Бəјүкəғə һүсəјнбалаоғлу, Мирһашым Талышлы, Лəнкəран, Бакы 1990, с. 323.
- 17 M.N., “May 1”, Къзы Талыш, 1 May 1931, numrə 21, s. 1.
- 18 M. Nəsirli, “Din bo xəlgon tьjoqe”, Къзы Талыш, 20 May 1931, numrə 25, s. 4.
- 19 M. Nəsirli, “Çь Leninі firğə rəhbəreті zijo zəhmətkəşə Tolişon mədəniyyət ruzbə ruz bə nav şədə”, Къзы Талыш, 31 May 1931, numrə 27, s. 3.
- 20 M. Nəsirli, “Bə kaq-qizə zəvodi ... doəbedəni.”, Къзы Талыш, 20 İyun 1931, numrə 31, s. 2.
- 21 M. Nəsirli, “1909-nə sori сьvonədə iqlən bəre bə səvəd nьbyn həmə ьştə bə səvodəti ni bьkə”, Къзы Талыш, 20 İyul 1931, numrə 37, s. 4.
- 22 E. Əhədov, “Илк məс’ул катиб”, “Ленинчи” гəзети, 5 мај 1981.

Talış diyarının orta əsr coğrafiyasına aid məlumatlar

**Rəzzaq Xansıvo,
Tarixçi-tədqiqatçı**

(Əvvəli ötən sayımızda)

İbn Bəzzaz Ərdəbilinin “Səfvət-üs-Səfa” və Xasəddin Səlabsərayinin “Məqalət-i Seyyid Niki” əsərlərində Talış mahalının orta əsr coğrafiyası.

12. Ləngərkünan – Talışda şəhər. İndiki Lənkəran şəhərinin fars üslubu ilə adıdır. Mənbələrə görə, Şeyx Zahidin dövründə burada gəmiçilik mövcud olmuşdur. “Səfvət-üs-Səfa” da adı bir dəfə, Şeyx Zahidin son günlərində etdiyi vəsiyyətinə görə, Güştasfidən (Surə Mərvə adlı yerdən) Siyavərruda gətirilən zaman gəmidən Ləngərkünanda enməsi qeyd olunur. Lənkəran şəhərinin adı başqa orta əsr mənbələrində və xəritələrində də Ləngərkünan şəklində qeyd olunmuşdur. Amma, latın (Vatikan

arxivindən) xəritəsinə əsasən, şəhərin adı (həmin vaxtlarda kənd olub) Lanqon kimi qeyd edilir. “Məqalat- Seyyid Niki” də sufi şeyxi Baba Hacı Ləngərkünaninin kəramətlərindən bəhs olunur.

13. Bəhrə lələ-məndə belə oxunur . Gilanda (daha dəqiq Talış mahalında) dağlıq məntəqə. Şeyx Zahidin atasının orada yaşadığı göstərilir.

14. Sərdəbsər-Gilanda (daha dəqiq Talışda) Xanbili yaxınlığında dağlıq nahiyə. Məndəki hekayəyə görə, Şeyx Zahidin olduğu yerə yaxın olmuşdur. Yəni indiki Şıxakəran -Siyavərud kəndlərinə yaxın ərazidə olub.

15. Aşığə hir-Siyavərrudda Şeyx Zahidin bicar yerinin (tuk) adı. Hekayəyə görə, orada işlərin bir qismini insanlar, qalanını pərilər və cinlər görərdi. Talış dilində hi (hir) əkin sahəsinə deyilir. Maraqlı budur ki, Lənkəranın Səpnəkəran kəndi ilə Yuxarı Nüvədi kəndi arasında Aşığə Honi deyilən bulaq vardır. Aşığə Honi bulağın ərazisi Aşığə hi adlanır. Lakin məndə o yeri Siyavərrudda qeyd edir. Yəqin, o zaman Səpnəkəran kəndi Siyavərud kəndi tərkibi hissəsi olub. Aşığə hi ərazisi bicar əkin yeri olub. Orada Yuxarı Nüvədi kəndinə yaxındır. Bunun təsdiqini bizə 19 cü əsrə aid arxivi materiallar və xəritələr verir.

16. Dirəkədi – Gilanda yer. Bəlkə də, Dırığə yerləşir .

17. Miyanşəhr-e Gilan – Gilanın Talış hissəsində orta əsr şəhəri. Əsərdə Şeyx Zahidin pambığı düyüyə dəyişmək üçün Bütəsərdən ora getdiyi qeyd olunur. Hal-hazırkı xəritələrdə qeyd olunmur. Lakin

son orta əsr Avropa xəritələrində Lisar ilə Gəskər arasında Miyanşəhr adlı məntəqə qeyd edilir.

18. Nouşəhr-e Dəştavənd (başqa bir yerdə Əştavənd) – Gilan və Muğan arasında məntəqə. Taliş xanlığının mahallarından biri Dəştavənd adlanmışdır. Dəştivənd, yəni çöl ərazisi. Taliş xanlığı dövründə böyük mahallardan biri olub.

19. Sə'dəkəran – Xanbili nahiyəsində kənd, rəvayətə görə, Şeyx Zahidin qəbri olan yer (Siyavərud) solda Sədəkəran, sağda Butəsərlə qonşu imiş. Hazırda Lənkəran rayonunda Siyavərdən solda (yəni şimalda) Seydəkəran kəndi mövcuddur.

20. Siyahbələr – Mətnə “Siyahbələr”(Siyaku) Siyavəruddan yuxarıda, dağda yerləşən məntəqə. Əsərdə bir hekayətə görə, dənizin suyu yüksəlib Şeyx Zahidin qəbrinə çatdığından Şeyx Zahidin oğlu Hacı Şəmsəddin və Şeyx Sədrəddin qəbri daha yüksək yerə, yəni Siyahbələrə köçürməyi qərara alırlar. Lakin dənizin suyu qəflətən geri çəkildiyindən bu fikir icra edilmir. Lənkəran rayonunun Siyobili kəndinə işarə olması mümkündür. Amma, o kənddən əvvəl dağa yaxın Siyaku ocağı vardır. Siyaku ocağında Taliş diyarının övliyalarının məzarı yerləşir.

21. Tul-Gilanda nahiyə. Əsərdə adı bir neçə dəfə, əsasən, Alariq mahalı ilə davalarda çəkilir. Orta əsrlərdə Talişda yarımüstəqil əmirliklərdən biri olmuşdur. Ərazisi hazırda Taliş şəhristanının dağlıq nahiyəsinə uyğundur.

22. Rəngin-Gilanda məntəqə. Şeyx Səfiəddinin şəcərəsindən danışarkən, müəllif onun babalarından biri, Firuzşah Zərrinkolahın Gilanda, Rəngin adlı yerdə yaşadığını qeyd edir. Hazırda İran Talişında, dağlıq hissədə Rənginə huni adlı yaylaq yeri mövcuddur. Bununla

yanaşı, Lerikin Lərmərud kəndinə yaxın meşə ərazisində Ranginə deyilən yer vardır.

23. Gəskər-Mərkəzi Talişda (Taliş dolab nahiyəsində) qədim yer. Mətnə bir dəfə bir nəfər dərvişin Gilan Gəskərindən Əstərabada gedərkən Lisar və Camikuh arasında müharibəyə rast gəlməsindən bəhs edilir.

24. Lisar -Mərkəzi və Şimali Taliş arasında qədim vilayət. Adı birçə dəfə çəkilir. Hal-hazırda Gilanın Taliş (Həşt-pər) şəhristanına daxildir.

25. Şabəkəran-Gilanda məntəqə olub. Hal-hazırda mövcud deyil.

26. Gəzindəşt- mətnə Kərbindəşt, başqa nüsxələrdə Kəzindəşt kimi adı çəkilən yerin İsfəhbod Gilanında (yəni Astara ətrafında) olduğu qeyd edilir. Hal-hazırda belə bir yer mövcud deyil. “Məqalat-i Seyyid Niki” əsərində də Şeyx Baba Əli Gəzindəştinin kəramətlərindən bəhs edilir. Gəzəndaşt adlı müqəddəs yer Səid Əli Kazımbəy-oğlunun “Cəvahirnameyi-Lənkəran” əsərində də qeyd olunur. Astara rayonunda Ərçivan kəndi yaxınlığında Gəzəndaşt türbəsi adlı ziyarət gah vardır.

27. Camekuh (Camikuh)-İranda, Gilan ostanının Taliş (Həşt-pər) şəhəri yaxınlığında dağlıq yer.

28. Vilkiç-Ərdəbil yaxınlığında, əhalisi talişlardan ibarət məntəqə. Əsərdə Vilkiç barəsində Ərdəbilə bağlı nahiyə kimi bəhs olunur. Vilkiç mahalı Taliş xanlığının nahiyələrindən biri olmuş, Rusiya-İran müharibələrindən sonra İranın tərkibində qalmış, Taliş xanlarının övladları tərəfindən idarə olunmuşdur. Hazırkı Ərdəbil ostanının Nəmin şəhristanına uyğundur. Əhalisi sünni və şiə talişlardan ibarətdir.

29. Muqan-Talişa qonşu ərazilərdən, mətnə məhz Muqan kimi getmişdir.

Orta əsrlərdə Talış ərazisi olmuşdur.

30. Güştasfi-Xəzər dənizi sahilində, Kür çayı yaxınlığında qədim vilayət. Həmdullah Qəzvini “Nüzhət əl-qülub” əsərində Güştasfinin əsasının Güstasp ibn Luhrasp tərəfindən qoyulduğunu və əhalisinin Gilanın dilinə yaxın pəhləvi dialektində, daha dəqiq talış dilinə yaxın danışdığını qeyd edir.

31. Mahmudabad-Güştasfi vilayətində şəhər, Elxani hökmdarı Qazan xanın iqamətgahlarından biri. Əsərdə iki Mahmudabadın (köhnə və yeni) olduğu, köhnəsinin su altında qaldığı bildirilir. H. Qəzvini Mahmudabadın dəniz sahilində Qavbari çölündə olduğunu bildirir. Hazırda mövcud deyil.

31. Biləsəvar-Muğanda nahiyyə, Biləsuvar. Orta əsr mənbələrində Pilesuvar olaraq yazılır. 10-cü əsrdə talış sülaləsi olan Buveyhi hakiminin nəslindən olan Pile Aspo Sivonun adına məntəqə olub.

32. Həməşəhrə-Muğandakı nahiyyələr-

dən biri. Həmdullah Müstövfinin “Nüzhət əl-qülub” əsərində adı qeyd edilir. Hazırkı Cəlilabad rayonunun ərazisində olmuşdur. Adı Həməşərə çayında (səhvən Mişarçay kimi qeyd edilir) saxlanmışdır.

33. Gərməkuh-Güştasfidə məntəqə. Şeyx Zahidin oğlu Hacı Şəmsəddinin məzarı orada olmuşdur. Daha dəqiq desək, Güştasfidə yox Talış ərazisində Gərmətuk kəndidir. Germi tayfalarının bicar əkin yeri kimi tanınıb. Amma, Şirvan ərazisində də ola bilər.

34. Alarıq-mətnə görə, Ərdəbil nahiyyəsində Gilana yaxın məntəqə. Mətnə bir neçə dəfə Alarıq camaatı ilə Tul arasında müharibələr qeyd olunur. Söhbət Alar tayfasından və Alar mahalından gedir. Talış diyarının böyük tayfalarından biri olub. Alarıq ilə Tul arasında olan müharibə həm də mifik bir simvoldur.

(Ardı növbəti sayımızda)

Aləmi ğonəğ

Camal Lələzoe

"Aləm" jurnalı həniyən marağın be qorəş bə jıqo qıləy ğəror oməym ki, jurnalədə "Çəmə ğonəğ" nomədə qıləy tojə müsahibə səyfə okəm. Umu kardedəm ki, im səyfə ıstə xəlxi rüşin-fikon, siprişon, əvıvıştın, şairon, müğənnionnə çı jurnalı əhandon arədə qıləy pard bəbe. De səyfə vasitənə tolışə əhandon çəmə məhşur odəmon tikəyən nezo bəzinen, çəvon həxədə bə niğilə məlumaton malik bəben. Çəmə iminə ğonəğ çəmə rüşinfikə əvıvışt, sipriş, ədib, şair, tənğidəvon, tolışə ğıryətinə avlodono qıləy Camal Lələzoəye. Müsahibə bənav, pidəme ki, şiməni de Camal müəlimi tərcümeyi-holinə, biografiyəne oşno bıkəm.

Camal Lələzoe 1952-nə sori

noyabrə manqi 10-də Masallı rəyonı Ğızləvo diədə bə dınyo omə. 8-nə sinif həmun diədə, miyonə məktəb Bədəlon diyədə orıxınıyəşə. 1969-74-nə soronədə BDU fililoqiyyə fakultədə ali təhsil səşə. Bənə M.Cəfər, M.Cəlal, B.Vahabzadə, Əli Fəhmi, Ağamusa Axundov, Musa Adilov, T.Hacıyev, Samət Əlizadə, F.Hüseynov, T.Mütəlibov, Seyfulla Əsədullayev iyən co müəlimon, alimon, yolə şəxsiyəton bəy dərs doəşone. Müxtəlif ədəbi məclisonədə, Əl-də "Gənclər günü"ədə iştirək kardəşə. Hejo bə ədəbiyəton bə soronədə omə.

80-nə soronədə inqilabi rostbemon iyən milli oğobe əviş bə tolışə ədəbiyəton vardəşə. De T.İlhomi iyən de X.Tolışi i məktəbdə ko karde, həmroəti, bıyətı karde bəçəy ofəyəmoni müsbət təsir kardəşə. 90-nə sori sıftəonədə Lankonədə "Ruşnə" tolışə şeerə məclisədə fəol iştirək kardəşə, Lankonədə 92-nə sorədə LDU-də təşkil bə Tolışi şeerə tədbirədə de Masallı, Lankoni şaironnə ico ıstə şeeron handəşə. Lankoni Mədəniyyəti Kə təşkil kardə tədbirədə bə yolə haykuy səbəb bə ədəbi-bədii tədbirədə fəoliyət nuşu doəşə. Çə vaxton Lankoni rüjnomə tolışə səyfəon diyə kardeyədə bə Camal müəlimi imzo ve rast omedəmon. Bədəlonədə iminə "Ruşnə" dastə jurnalı 4 nümərə bekardeyədə yolə zəhməton kəşəşə. Tosbə ıse 43 sore azərbaycan zivoni, ədəbiyəti de bılində səviyə bə əğlon rosnedə, omütedə.

8 qılə şeerə, 2 qılə nəsərə kitobış çapo beşə. Çı kitobonədə 6 qılə tolışı zıvonədəye. Kitob holədə çap nıbə ve hekoyon iyən şeeron hestişe.

Camal müəlim xızon soybe, se zoə, i kinə, da nəvə hestişe.

Da nəvə, da kitobi xıvande çəmə im rüjnəni müsahib! Xıdoku bo Camal müəlimiro sasə ve ümr, sasə ve nəvənəticə, sasə ve kitob orzu kardədəmon. Ruj ə ruj bıbu, bıvındəmon ki, Camal müəlimi 100 sini ğeyd kardənə ico çəy 100-nə kitobi təğdimati dəvonedəmon və Camal müəlimən sərə-sərə votedə: " 100 sin, 100 kitob!"

Əlbəttə, Camal müəlimi jimoni, çəy tolışı ədəbiyati, mədəniyyəti, icoəti roədə kardə koon, kəşə zəhməton, çəy xotiron həmə bıvıvıştəmon bə 10-15 kitob dənibəviqiyə. Vaxt bı kitobon nıvışte imkon nıdəoən, ən kami çı tolışı jıqo qıləy yolə şəxsiyyətihi hiç nıbu qıləy müsahibə peğətə bəştə ğarz zınəmə. Camal müəliminə müsahibə bəşimə təğdim kardədəmon.

- Səlom, çəmə azizə şair, xosə şipriş Camal Lələzoə, çokonəon?

- Əleykəsəlom, Vüqar boli! Şükür bə Xıdo, tosbə isə çok oməmon. De zəmonə nəfəs səydəmon, bə ğədrığıvvə sədo doydəmon. Cəhd kardədəmon ki, iminə nübədə çı xızonı ehtiyoci ehdəo boəmon, çəğın bə dınyo diəkəmon, sə bekəmon. Müdrikə inson çı devri, zəmonə ovəynəye. Çəmə devr vite-vite, bıstən-bahvatə devre. Bı devrədə mənəviyyəti odəm be, bəştə orzuon, idealon sodiğ mande qıləy yolə hınəye. Har tərəfo mənəvi-maddi ehtiyacon bə rüşinfikon hucum kardədən. Həməni soyə xəlx çəvonku vey

çiyon çəş kardədə. Qıləy tanqə cəmiyyətdə bıbəmonən, ıştə sıxani votedəmon, kali odəmon bə sə dənoyədə ıştəni hərəbəxt hisob kardədəmon.

- Camal müəlim, tolışı ədəbiyətədə vəziyyət, həvosot çokonəye?

- İ tərəfo diə kardeədə, bevəc ni; şeeron, hekoyon, publisistik nıvıştəyon, hətto, roman (nadir bıboən) nıvıştə bedə. Əhandon çı şeeri tərəfo korığəri kəşədənin. Dımınə tərəfo, bə ədəbiyati dınyo səviyədə diə kardədə, bə dınyo beşə əsərimon kame. Im kam bə əsəronən təbliğ iyən tərcümə karde zınədənimon. Im vey vocibə koye. Bə urusi, bə co xarici zıvonon tərcümə çəmə xəlxi ən çokə təbliğə. Bı koədə bə Urusiyəti diasporon ehtiyocımon veye.

Əyən bıvotom ki, çəmə Tolışi ədəbiyot bə səviyə qorəş hiçən bə dumo mandə ədəbiyot ni, əyoləti ədəbiyot ni. Çı ədəbiyoti bənə X.Tolışi, Ə.Nasiri, B.Ruşini, Xilqəti, Vüqar Həmati, Aytən Eyvazoni iyən bənə co şairə, nasirə həmron elkə səviyədə əsəron nıvıştədən. Lovğəti benışo, az şəxsən bovə kardədəm ki, çımı kali hikoyəon bə kom xarici zıvon peqordınıyə bıbon, bəqəm kardə bəben. Əlbəttə, məydonımon tanqə. Ədəbi-bədii jurnalon, devri mətbuati nıbə, ən vocibi hükuməti bəmə maddi dəstəq nuşu nıdoy, bəçəmə ədəbiyati inkişafi ən yolə ənqəle. Jıqo qıləy şəraitədə çı ənıvıştəon de ofəyəmoni məşğul be fədokoəti.

-Dınyo ve vırədə çı şairon, ənıvıştəon co ko bənine ki, ıştə jimoni dəvonon, yəne, deştə nıvıştə əsəronnə nun ğəzənc karde zınədənin. Şımə 10 qılə kitob nəşr bə.

Iştə kitobon həvate zinedəon? Tolışon iştə moə zivonədə nıvıştəbə kitobi səydən, ya ne?

- Çəmə zəmonədə kitobi çapədə maliyə cəhəto zərrə ğədər xəy ni. Əqəm kitobxıvand de co ko məşğul nıbo, əncəx bə kitobi havate umu bı-mando bə iflas bəşe. Bəpe co maliyə mənbəon pəydo bıkəy. Şəxsən mı 10 qılə kitob çap kardəme. Sıvo iminnə kitobi hiç qılə kitobım fər-fəri havate zınənime. Sıvo düston, ənıvıştən, təsadüfi odəmono bə kitobi hiç kəs mıştəri eqenidəni. Piəkəson həmmə həvoy pidəşone. Kitobi mıştəri nıbe cəmati qüzəroni, mənəviyəti səviyə ovəynəye. Jimon qon beyədə mədəniyətimon məhv bedə. Bo nuni nəvə camat kitobi çiç kardədə? Əncəx kitobi molyəti iqlə de havate pamue əbini. Kitob mədəniyəte, mənəviyəti bədii tarıxe. Əv mardə şey ni. Vəziyət çok beədə bəy bə mərəğ i bə da rost bəbe. Əsl sənət, əsl poeziyə bə əsron məydon handedə. Əsl sənət hejo to-jəye. Xəlxi əbədi vijivniəkəs sənəte, sənətkoe.

- Camal müəlim, şımə eşq-məhəbbəti mevzuədə ve şeeron nıvıştəone, isətən nıvıştədəon. Bə mehrü məhəbbəti aid bə şeeron, çı yari nomədə (məktubədə) mandeyədə bo müəllifiro molyətin bedən, ya çı müəllifi dılı piə kitobədə dərc beyədə?

- Ədəbiyot şəxsi məsələ ni. Çı məhəbbətə şeeronən ictimoi mənoşon bedə. Har yolə, həğiği məhəbbəti bə har kəsi dəxl hestişe. Şair bəpe çı məhəbbəti, bə har kəsi xoş omə, har kəsi bə dumot ğərg kardə mənoədə bıvıştə. Iştə məxsusi məhəbbəti bə həzo-həzo insoni, əhandi məhəbbəti peqordine zınəşe, şair "əhli-hənəye" (Füzuli).

Şairi hərəbaxtətiye ki, əhandon deçəy şeeri iştə eşği bəştə pəvəndi bəyon kardədən. Mı cıvonətiədə ve məhəbbətə şeeron nıvıştəme, isə hakənə nıvıştətəm. Çımı "Ğəzəlon " kitobədə tosbə 50 qılə ğəzəlım heste. "Oşumu zanq eğandəşe" şeer bə əhandon vey xoş oməbe, isətən əy bə yod dənoydən. Məhəbbət çı ümri əvəsorə fəsile. Əncəx... Əncəx, ohil beyədə xəlxi qonə qüzəron, sıyo omə rüjon, mənəvi əsorəti mınış vey-vey lovnişe. Qəmi eşədə çəy səpe bə iyəndı məhəbbət elon kardə kəson təsəvvür karde bəbe? Bədbəxtə insonon, xo bə dion, kəon, arşiyə taleon dardon çı şairon dılı doj nıbu, çiki bəbe? Xosə məhəbbətə rüjon bino quzəroni hostonətiye, nun-nemiki bolıətiye. Ənə dilonədə dəfın bə Leyli-Məcnuni məhəbbət heste ki! Bəvəcə zəmonə bı mənoədə çı məhəbbəti cəllode. Əncəx məhəbbəti otəş dilədə jidə, bəjie.

- Şair heste, iştə xəyolon bə nəzm peqordinedə, şair heste, jimonədə çiçon vindedə əvoni bənə şeeri nıvıştədə. Boşıməro kom hostone? Boşıməro iştə xəyolon bənə mırə misro-misro bə toğ pevone rohəte, ya jimonədə vində nohəxon bənə qıvonə sıği bə bılındə divo rost karde rohəte?

-Dımınə ro rohəte. Isə jimon bə ənıvıştən ənədə mevzu doydə ki, hiç bə xəyol şeyən ehtiyoc ni. Har çı çəşi vədəye. Tək-tək çokə insononən, həzo-həzo dəhşətinə səhnonən. Vüqar, bolıma, vey odəmon hələn təsəvvur kardənin ki, kapitalizm çı yolə əşivoe. Əv, deştə vəhşi çanqon çiçon ebardedə. Çəmə xəlxiən be-nıbe məsələ mande-marde həll bedə. Har qılə soyə ğeyrətinə vətəndo, xüsusən, sənəti odəmon bəpe boştə

xəlxi əbədi jiyero bəpe canq bıkan. Jimoni har sahə bı sahat qıləy cəbhə xəttə. Kədən, daştədən, koy vıredən, küçədən - har vıredə məğom eqeniyədə bəpe milli mənafə çaş bıkəmon, nəne zıvoni bənə Ğironi təbliğ bıkəmon. Bəpe bə real jimoni dimi dik diəkəymon.

- Çoknə fik kardedəon, ve istedadınə, təbinə şair çokə şeer nıvıstedə, ya ve handə şair, omütə şair çokə şeer nıvıstedə?

- Çokə şeeri nıvışte şərton veyn. Təbii ki, bəpe istedad bıbu. Çımi səpe jimoni çok müşahidə karde iyən bə səröstə nəticəon ome ğabiliyyət lozime. Çımi bəpeş nığılə mütaliə, bəştə iyən bə elkə, dınyo ədəbiyoti bələdəti qərəke. Daxilən bə ədəbiyati anqıl be, sıxani, zıvoni hiss karde, bədiyyəti fəhm karde, sənətədə, şeerədə ıştəni sərbəst, ozod hiss karde çı ofəymoni nıvıştə ğanunonin. Ədəbiyati tarixədə çənə ədəbi məktəbon hestin. Omütə bo ənıvıştı daimi qıləy sənətə. Az hakanə qıləy şeeri çand kərə handedəm. Ha handədə qıləy çı kəşf kardedəm. Ustodı nıbo, ustod be əzınış. Sənət tojətie. Tojə ifodə formone, tojə zehine. Təkroriku vite lozime. Şeeri məydon hıvuje. Hiç ki im məydoni qırd ğətım karde əzını. Mı vaxtbəvaxt bə çand qılə şairi heyron bəm. Başmardım, dıroz bəbe. Klasikon, müasiron, xarici ənıvıştən. Ha əvoni handeədə daxilən rost bəm. Səcdə kardə sənətko i ni, da ni. Əncəx, bəpe ıştə roy, ıştə dasti-xətti pəydo bıkəy. Dili votəy bınıvıştı, əv tını bə tojə ro bebəkardə. Mütaliə iyən müşahidə bə ilhomi bak hejo ru bə benzine (ifodə tikəy çokən nıbu, votədəm).

- Bəbe vote ki, im rüj çəmə tolışə

ədəbiyat şımə "Peşonə bəmə" hekoyə qəhrəmon Siyabi zoə Ziyadi rüjədəye. Şımə bı barədə fik çıçe?

- Çokə müğayisəye, ədəbiyot sıxani de çəmə jimoni sıxani əvəz bıkoş. Ədəbiyati sohədə az nikbinim. Tolışi ədəbiyot ənəhoy dənıvardəy bə dınyo arenə bebəşe. Mande ədəbiyoti anqıl bə çəmə jıə zəmonə, ha iyo, qıləy pəşmünəti heste. Cəmiyyət bə dumo şedə. Roston kam, şaton ven. Məmuron, penə eşalon xəlxi bə yod vardədəni. Har çi be bəzne. Xilosı roy bəpe kisə nuşu bıdo. Cəmati bə zəmin oqordonie lozime. Bekoəti bə sə sa bəlo vardədə. Kərrupsiyə camaati, elkə cüyədə. Çı noxtəku diəkəmon, çəmə ənıvıştən bə xəlxi bəpe nez bımandon, fədokorəti nomayış bıkan, həğiğəti votəku nıtarson. Sıxani zü veye. Həğiğəti ğıvvə bə dilon parzeədə əçəy navi qəte çətine. Bı mənəodə, ənıvışt həməni boştə xəlxi maştənə rüji mübarizə bardə ictimoi xodim bənine. Pidə ın mübarizə de şeeri bıbu, pidə de publisistikə.

- Əmə bə tənğidi çənə hozomon? Boçi əmə iyəndi əsəron əncəx vəsf, tərif kardedəmon, çə əsəron nıvıştə cəhətonku nıvıştədənimon? Çımi bəçəmə ədəbiyati xəyş heste, ya ziyon?

- Vüqar boli, tənğid çı tolışı ədəbiyoti ən zəyfe noxtəye. Çəmə ənıvıştən bə tənğidi hozo nin. Qıləy qədə tənğid bə sahat bəçəvon şəsti qınədə. Boçi? Çümki, veyni ıştəni dahi zinedən. Be həğiği tənğidi ədəbiyot bə nav əşini. Tənğidəvon hıvujə, nığılə dınyoəzın, ədəbi təsəvvüron xıvande. Tənğidi xəy bəvədəye ki, tı ıştə əsəri zəyfe vıron zinedəş, əy çı arəo bekardedəş, qıləy komilə əsər kardedəş. Bəsə

bımisə çok çiç bəbe? Bovə bıke, internetədə çı şairi imzo nıbo, ə şeeri kam odəm bəqəm bəkarde. Az işdən tənğid beədə, bəsə dəşənıbu, ğəbul kardəm. Məsələn, əhand bəmi irod qətədəbe ki, tolışı sıxani əvəzi co sıxanon bə şeer vardedəm, rozi bem de fiki. Allahverdi Bayrami, Zabil Mədoji zıvoni zənqinəti, çap bə tolışı lüğəton bo ənıvıştən qıləy nümünəye. Omüte hiç vaxt di ni.

Tənğidi barədə i-dı kərə mınən facebookədə statuson nıvıştəme. Tənğidi təfəkkürin nıbe mütaliə mədəniyəti nıbekuye, bə ədəbiyoti çı diliku süte nıbekuye. Həmən, ço niyon bıke mon, in ko ictimoi qıləy ko səbəbiko bero tənğidimon bə dumoe. A.Bayrami hələliğ çəmə ədəbiyotədə yeqonə tənğidəvone, ədəbiyatəşünose. Azən kali kərə de tənğidi məşğul bedəm. Əncəx, hakanə. Tənğidəvon çı ədəbiyoti ğərəvuləvone. Çok bəbe ki, 2-3 sorədə tənğidi məğalon ivrədə bənə kitobi çap bıbun. Çı kitobon həxədə təsadüfi məğalə nıvıştəkəson tənğidəvon hisob karde çətine. Tolışı ədəbiyot işte yolə tənğidəvonon çəş kardədə.

- Camal müəlim, şımə həm nəsr əsəron, həmən seer nıvıştədəon. Çı mono kom bəşımə ve doğməye?

- Dıqılən çımi cono beşən. Şeeronədə çı tolışon fiki-xəyolon, hisson, dümoton, hekoyondə çəmə xəlxi jimoni epikə təsviron bə ğələm səydəm. Az bə hekoyə janri çı lətifonku oməm. Çımi iminə nəsrə kitob "Çəmə di əhvoloton"i (Tolışə lətifon) mınış bə nəsr vardışe (hejo əyo bə lətifon bə kırtə hikoyə tələbi cəvob doydəbin). Bə tənğidəvonon, əhan-

don vote qorəş çımi hekoyon mərağinin. Çı Tolışi vey vırono bəmi şifo hi rozieti rayon omedən. Im bəmi ruh doydə. Çımi ədəbiyotədə dərə mudum ime. Şeersə çımi ha rujnəni düste, sırdoye.

- Camal müəlim, mələme ki, isət interneti devre. Həmə dınyo əsos çı internetku istifodə kardədə. Şımə zınəy, sosial şəbəkəon bə tolışı ədəbiyoti, tarixi, mədəniyəti inkişafi təkən doydən və ya komək kardədən? Bo tolışə ənıvıştən işte nıvıştəyon kitobədə nəşr karde vocibe, ya sosial şəbəkəonədə pevlo karde?

- İnternet 21-nə əsri simvole. Dəynə har ənıvışt, har səvodin bəpe sırdə, düst bıbu. De xəyə məğsədi istifodə bıke, bə nav bişiy. De xəlxi, de dınyo ünsiyətədə be co ləzzət hestışe. Bə i dəğə işte nəzə, işte əsəri bə dınyo təğdim kardədəş, əks-sədo məsedəş. Həmən internet mürtece ğanunon bə linq kardə, bəmə nənə zıvonədə qəp jəy imkoni doydə. İnternet müosir kitobe. Kitob işdən qıləy fərhənqi hodisəye. Nə tokiku vəbastəy, nə bə qıləy hucumi məruz mandəniş. Çokə kitob qıləy sığə abidəye. İnternetədə ciddi fəoliet nuşu doy lozime, əmmo, imkon bə vıradə kitobi çap karde vocibe. Şairi de kitobi zınədən.

Qıləy çiyən vote pidəme. Bıdə ğələmdoon ha şanqo internetədə nıvışte bıkən. Im bə nənə zıvoni, bə xəlxi qıləy xıdmət hisob bəbe. Facebookədə iyən co şəbəkəondə çəmə tolışə zıvon çənə vey ko bıko, zıvonimon ənədə sıvniə bəbe, inkişof bakarde. Çı tolışı şah əsər tolışı zıvone. Har tolış bəpe bəy tohfə bıdo.

- Bəbe vote ki, şımə mütəmədi tolışı zıvonədə işte kitobon nəşr kard-

edəon. Bı nezə vaxtonədə bəştə əhandon çəmə moə zivonədə tojə kitob təğdim karde fikon heste?

- Orzum veye. Xıdo firsət bıdo, qıləy tojə hikoyə kitobi bədom çap karde. İştə kitobondə nışə tolışə şeeronən qıləy co tojə kitobədə çap karde niyətim heste. Çı tırki-tolişə zivondə niviştə poemon qıləy kitobədə vinde pidəme. "Dılı sədo" internetə səyfədə ha şəv niviştə bə çolion, inşəallah, i rüj qıləy kitobədə bəvindem. Təngidi məğolon bə i vırə cəm bıkom, qıləy orzumən bə vırə bərəse.

Xıdo bə həmmə kəsi - bə düston, bəçəmə xəlxi con səlomətəti bıdo. Im be bəpeş har çi iştə vırə bəqəte, inşalla!

- "Aləm" jurnalı iminə nümrə nəşr beyədə, bənə ve tolışon şimənən ve şo beon, bənə qıləy tolışı siprişə əniviştı, şairi, təngidəvoni, ustodi, iştə xəyə divoon doone və ğeyd kardıone ki, az bə "Aləm" jurnalı kəllektivi dastək doydəm və bəvon har koməkəti kardero hozom. Ve sağbən ki, tosbə im rüjnəni rüj bəmə dastək bedəon. Bıçımı qorəş, bəşimə çəmə kəllektivi nomo təşəkkür kardedəm. Bı çətinə roədə bə "Aləm" jurnalı kəllek-

tivi çı məsləhət doy bəzineon?

- Vüqar Həmati dınyozınəyş vey bə talantinə şaire, nasire. Əv, iştə ko, əlbəttə, bəməsə çok zinedə. Qıləy çiku tarsedəm ki, çətinətiko bıratsı, bə dumu okırı. Çümki vey əniviştəon de jurnalı həmroəti ehdədə çətin omedən. Məydonədə caylinə mande məsələ heste. Orzu kardəm jurnalı əməkdoon ğətियətin bıbun. "Aləm" çı həmə əniviştəone. Şəxsən az keynə lozim bıbo, deştə şeeron, hikoyon, məğolon bı jurnalədə və ya co rüjnomədə iştirok karde bəzınem. Bə ğədri-ğıvvə maddi koməkən bəkardem. İqlə çəmə milləti sədo beşo, tolışı "Aləm" bəçəmə, bə dınyo dim bısiro!

- Camal müəlim, müsahibə oxoyədə bəşimə iştə təşəkkürön rosine pidəme. Ve sağbən ki, iştə bənə ğızılı vaxtıon sərf karde, deəmə həmsehbət beon. Çı müsahibə oxoyədə şiməku bo "Aləm" jurnalı məxsusi qıləy şeer pidəme ki, "Aləm"i arxivədə şiməku əbədi nişonə bımando.

- *Bə çəş, çımı dılo omə im şeeri bə "Aləm" jurnalı ərməğon kardedəm.*

*Çəmə "Aləm" aləmədə aləm bəbe,
Canqı ələm bı məydonədə ğələm bəbe.*

*Bənə qəmi şeeri dıyo bome bə cuş,
Çı ilhomi pəron kəşdə həkəm bəbe.*

*Oğo bəbe hitə vicdon, bəştə ğıryət,
Əniviştən bəşe bə nav, xurrəm bəbe.*

*Bebəşe bə dim çan həzo soron xımbə,
Çı milləti təşnə çəşən purnəm bəbe.*

*Əsron dumo bobon beştən bomen bı ruj,
Deştə balon bəben sırdo, həmdəm bəbe.*

*Pıxə dilon bahan iştə dili şəv-ruj,
Bo nocinson, bədnıyətön motəm bəbe.*

*Məydongiron, ğıryətmandon bəben sun, peşt,
Kırniz morə, dastojən ki, Hatəm bəbe.*

*Cəmol, bıke şoy-şoy, bıdə xəy-divo,
Çı "Aləm"i maştənə ruj əzəm bəbe.*

**Müsahibə hozo kardışe:
Vüqar Həmati.**

Rövşən "Lenkoranski"

Vüqar Həmati

Çəmə Tolişə məholi bənə Babəki, Həzi Aslanovi həzo qılə avlodon hejo çəy sə barz kardəşone və deştə mərdiyəti, çanqbozəti, ədoləti, şəxsiyyətinə bə omə nəslon nümünə bən. Bə tarixi dığətine diyə kardəyədə vindedəmon ki, im şəxsiyyəton əncəx bo insonon ozodətiro, boçəvon linqon jiyo hırd bə həx-ədoləti bərpo kardero jiyedən. Çı insonono hiç kəsi iştə jimonış de rohəti sə kardəni. Əvon boştəro qıləy mürəkkəbə, çətinə ro vijniyəşone ki, də roynə əncəx cəsorətinə qəmon şıdə insonon şe zinedən. Bı roədə har dəğə de mardə dimbədime, ha dəğə təhlükədəye inson! Im ro ve çətinə ro bibuən, əvon iştə məğsədi dümo de roynə şedən. Bəvonro çəvon iştə ümr, çokə jimon əhmiyyət kəsb kardədəni. Çünki, bəvonro tək qıləy həğigət heste. Çə həğigəti nom ədoləte! Əvon tosbə mardə rüj bəyro mübarizə bardədən və çəy royse iştə conı ğırbon doydən. Jıqo insonono, ğəhrəmonono, mərđono, mərđono qıləyən çəmə müğəddəsə zəmini bə dınyo bəxş kardə Rövşən Canıyevə (Rövşən "Lenkoranski").

Rövşən Canıyev ("Lenkoranski") Rafiqi zoə 1975-nə sori yanvari 27-də Lankon şəhrədə polisi xızonədə bə dınyo omə. Əv çı dindo, bə Xıdo bovə kardə xızoni avlode bə. Rövşəni miyonə təhsiliş Lankonədə sə. İsmayılov nomədə küçədə qeydiyyatədə bə.

R. "Lenkoranski" pə Rafiq Eynəli zoə Canıyev 1992-nə sorədə bə rəhmət şe bəpeş, əv deştə moə iyən Emil və Namiq nomədə biyonə ico jiyədə. Çəvon dədəbobo yürd Lankonədə "Qədə vijor" nomədə əraziyədə, küjədəye. Mətbuatədə doə bə məlumaton qorəş, çəy biyə "Bakı Baş Gömrük İdarə"də "Keşlə" posti rəis vəzifədə ko kardəşe.

Rövşən deştə kardə xəyxə koonə, düzə ğəraronnə, mərđə hərəkətonnə, iştə xəlxi, cəmati peştədə mandənə, bəvon soyb beşənə, deştə xəlxi məhəbbətinə jiyəy və də mehrü məhəbbətinə çı dınyoo şe! Ve həyf ki, im fani dınyo, fələki çı jıqo qıləy müğəddəsə zəmini bəy doə bə əmonətiş xəyonət karde. De jıqo qıləy xəyonətinə ve insonon besoyb, bekomək mandin. Im xəyonət tək çı fələki, bə zəmini bəy doə əmonəti xəyonət nıbe, həmə bə insonon, bə cəmiyəti, bə bəşəriyəti kardə xəyonət be. Həğigət ime ki, isə əv iştə həxi dınyoədəye. Əncəx, Rövşən hejo çəmə dilonədə bəjiye. Əçəy nom hejo çəmə zıvonədə, çəy xoşə simo çəmə çəşon navədə, çəy azizə xotirə çəmə yodədə, bəy bə məhəbbət çəmə dilədə bəbe. Hələ çimi bəpeş Rövşəni həxədə şeeron, hekoyon, romanon nıviştə bəben, mahneon handə bəben, dastonon bə məydon bomen. Əçəy həxədə xəlxi zıvonədə xoş xotiron, əfsonəon əbədi bəmanden.

Bəs çiçə, kom səbəbe Rövşəni de ğəhrəmononnə, cənqavəronnə, tarixi şəxsiyyətonnə bə i piilə rost kardədə? Əl-

bəttə, Rövşən dindobe, narkotikiku diyərobe, spirtinə peşoməyon ğəbul nəkəy, sakitə insobe, mərdebe, canqbozbe və s.. Əncəx çə çəkə xosiyətonsə, ən ve əy bə ğəhrəmonon səviyə rost kardə iminə amil çəy ədoləti, həxi tərəfdo, bəştə xəlxi tosbə mardə rüj soyb mande be.

"Lenkoranski" bənə bəştə pə Rafiq Caniyevi hiçə rüjonədə iştə xəlxi tonə bedəbe, be beimkonon komək kardedəbe, cəmati de koynə təmin kardedəbe, bə cıvonon mərdiyəti, canqbozəti roy nişon doydəbe. Tək çı Lankon, Ostoroo, Lik, Masali ne, çı Azərbaycani har rəyonono həzo-həzo insonon deçəy koməğətinə, deçəy yoliyətinə dınyo ve vironədə boştəro ko pəydo kardedəbin, boştə xıyzoni nun ğəzənc kardedəbin, iştə qüzərani firəvon dəvonədəbin. Bə ənədə odəmi soyb beşe, bə noxəşinon dast qəte, bə beimkonon komək karde, əvoni de koynə təmin karde, əvoni çı har təhlükəku müdafie karde, çəvon həxiro şev-rüj mübarizə barde, iştə xəlxi, milləti nomi daim rost karde, iştə müqəddəs zəmini nomi deştə nominə ico

bə tarıx həkk karde çı ğəhrəmonəti ən bılındə zirvəyə. Çəy çəkə əməlon əvəzi Xıdo bəy ən yolə hədiyə doşe. Im hədiyə bə nadir insonon ğismət bə hədiyəyə. Çı xəlxi tarıxədə, çəy dilədə, zıvonədə əbədi jiyesə yolə hədiyə ni. Xıdo bəy jıqo qıləy hədiyə bəxş kardışe. Xıdo bə Rövşəni ğəhrəmonəti nomədə qıləy müğəddəsə nomış de Rafiqi vasitənə ğandışe.

Boşıməro çı Rafiqi kışte, Rövşəni iştə pə ğisosi səy həxədə nıvıştəyon hande bəpeş, yəğın ki, çımı im sıxanon təsdiğ bəkardeon.

Çı Rövşən "Lenkoranski" pə Rafiq Caniyev 21 may 1992-nə sorədə, sahat 21-22-də deştə VAZ 2106 markəynə maşininə Ostoroo bə Lankon oqardeyədə çı Pensə rü pardi səpe 3 kəs, çımı bə navən de xüliqanəti maddonnə məhkum bə Şahsğaci di sakinon Sovet, Qüvvət Quliyevon və Ədalət Məlikov dastədə əvjor, çəy navi qət-ədən.

Quliyev Sovet 1957-nə sorədə Ostoroo rəyoni Şahağaci diyədə moəo bə. 1984-nə sorədə 8 sor müddətədə həbs kardə bəbe.

Quliyev Qüvvət 1955-nə sorədə Ostoroo

rəyonu Şahağacı diyədə moəo bə. Azərbaycan CM 207-nə maddənə həbs kardə bəbe.

Məlikov Ədalət 1954-nə sorədə Ostoru Şahağacı diyədə moəo bə. 1983-nə sorədə Saratov vilayəti Balaşova şəhər məhkəmədə RSFSR CM 206-nə maddənə həbs kardə bəbe.

Əvon "Lankoni Nunə Kəmbinat"i ("Lənkəran Çörək Kombinatı") direktor Rafiq Eynəli zoə Canıyevi təhğir karde bəpeş, bəy tars ome bəpeş əy de osininə, sığinə küedən, maşını şişon həmə arıştədən. Ğərəz bimi Rafiqiku tələb kardədən ki, Nunə Kəmbinati sənədon bəçəvon odəmon nom dəvonu. Bə Rafiqi çənə əzob bıdənən, əv, de cinoyətkoon rozi bedəni və çəvon tələbi bə dümo oqırdınədə. Tikəy bədiqə bə hadisə vıre çı Şahağacı di devlət nümayəndon, siprişon omedən. Dı qılə hamsiyə rəyonu arədə jıqo ədovəti tumi peşandə im iştənbəsəti navi səy pidəşone. Ve xayş-mınnət kardədən. Əvonışon bə sə dəğande pidə ki, im məsələ sə bıkon. Çı koy oxo ve hiç obərəxe, hiçə nəticə bədo. Hamsiyə rəyonon arədə norozıçıyətı bə meydon bebəşe. Çinoyətoon iştəni jıqo nişon doydən ki, qa bəçəvon sıxanışon qüş doydən, deçəvon votə sıxannonnə rozi bedən. Əslədə çinoyətkoon bəvon behürmətəti kardədən, əvoni bə dast dəğandədən. Rafiqi bə noxəşxonə barde nominə bə QAZ 24 markəynə maşın noydən, bə Sovet Quliyevi kə vardedən. Kədə ijənən bəy ve əziyəton doydən. Vindeyədə ki, Rafiq iştə votə sıxaniku qardədəni, Sovet de avtomatinə bə ətrof qüllə ğande bəpeş, Rafiqiyən de qüllənə jəydə.

Bı nezonədə jurnalist Əvəz Zeynallı de sabiq dilə koon nazir İskəndər Həmidovinə bardə müsahibədə çı Rafiq Canıyevi qətli həxədə ve marağinə fakton bə meydon beşən. Həmun müsahibəo kali vıron bəşimə təğdim kardədəmon.

"Əvəz Zeynallı:

-Ostoruədə çiç be? Vəyo im məsələ de sülhi həl karde nəbi? Bə prezideniti qorəş, qıləy ailə əçəy kədə məf kardeku vicdon əzobi kəşədəon?

İskəndər Həmidov:

-Ostoruədə vəziyət çokonəbe? Ostoruədə bə vaxti tojə təmojni okardəşonbe. Bə təmojni çəvrə koəkon nəzorət karde zınedənıbin. Bəvrə Şahağacı diyo qıləy "Dədə" ləğəbinə cinoyətko rəhbərəti kardədəbe. Diminə məsələ, Lankono i kəs ve çokə inson, "pekarnik"i soybışon bə doy bastəbe, de qüllə jəşonbe ki, tı Ostoru sərhədi boçi dəvardədəş? Imən tarixə. Çə odəmi zoə ıse "ğanuni dızd"e. Məhkəmədə həmun Sovetış de qüllə jəşe. Rövşən Lənkəranski.

-Bə sə dənişim, Rövşən "Lənkəranski" ki qüllənə jəşe?

-Çı Rovşəni pə Soveti deştə odəmon bə doy bastəonbe, de qüllə kıştəşonbe. Bə odəmon.

-Həmun şimə şəvon səpe şə odəmon?

-Bəle çəmə qətə odəmon. Im dıqılə cinoyət bəbe. Təmojni çı tərəfo bə tərəf bəvon boc-xəroc doəninbin, "Dədə"ləğəbinə i kəsbe.

-Pövşəni pə əvon kıştəşonbe?

-Bəle, bəle, bəle... Seminə məsələ, 2 avtobus zəvvor omeyədə çəvon navışon qətəbe, çəvon çiçışon bə, həməşon çəvon dasto səbe. Zəvvorono i kəsi telfoninə demı əlağə oğətışe. Mı telfoninə bə cinoyətoon votime ki, çı Xıdo kəy ziyorət kardə odəmon oməçinən. Xıdo bəşimə ğənim bəbe. Əvon say nıkardışone və əməlyot hozo kardə be. İse həmə votedən ki, həmun əməlyot İskəndəri hozo kardəşbe. Hejo bıdə İskəndəri səpeyən bımando. Vəyo Respublikə prəkrori sanksiyənə əvjouriku istifadə kardə bə . Həbson bino beyədə əmə vəyo şəmon. Bə Şahağacı di i kəsi de dı kəs ironijinə 12 kilo heroin vardəşebən.

Təsadüfən, sahat 4-də əmə əvrə bə müasirə səyədə əvon binoşon karde bəmə qüllə ğənde. Çəvono dı kəs iyən çı Soveti bıyə marde."

Ğərəz İskəndər Həmidovi votəyon, mətbuatədə, ktobonədə, çı eli yodədə bı barədə ve məlumaton hestin. Çı ğətli bəpeş çı həmun dastə kali üzvon çı arəo beşedən, bə Rusiyə vitedən. Həmun "Subtropik əməliyyatı" nomədə əməliyyotədə İskəndər Həmidovi odəmon çı Soveti yolə bıyə "Dədə" ləğəbinə Bığ Qüləğə kə sütedən, eçəy həmə əmloki vironə kardədən. "Dədə" bəvon votedə ki, çımı, çı odəmon bı koədə hiç qıno nimone, bışən cinoyətkoon co vıradə bınəvən, əvon iyo nin. Bı əməliyyotədə Dədə, jen və çəy kinən kıştə bedə. Ğərəz bəvon co beqınoə odəmonən nohəxə şəri ğıbon bedən.

Rafiq Caniyev deştə hürməti, səxavəti, mərdiyətine Lankonədə xüsusi nüfuz ğəzənc kardəşbe. Çəy marde həmməsə ve bə 17 sininə Rövsəni hiç təsir kardədəbe. Əv, rohətəti pəydo karde zındənibe. Fikin-fikin ənəvi, bə xəyolon əşi, iştə pə qısoi səyro roon ənəvi. Əv, şanqone hite nəzini, eçəy pə ruf rə-rə bəçəy çəşon nav əvoy, bəçəy han dəşi. Rüğon dəyiş be-be Rövsəni məğsəd dəyiş nibe, əksinə, əv, həniyən ve

ıştə pə qısoi səy fikinə jiyədəbe. Əy bəştə sıxanış doəbe ki, az iştə beqınoə pə ğatilonku çəy intiqomi, qısoi bəstem.

Soron dəvardədəbin, həmun vaxt, həmun rüğ şe-şe nez bedəbe. 1993-nə sorədə Sovet Quliyev Vladovostokədə qıləy co cinoyətədə iştirok kadədə və həbs bedə. Ve dəvardəni ni ki, Ostoropolisi tərəfo əv bə Azərbaycan vardə bedə və tosbə məhkəmə zindonədə mandedə.

Rövsən "Lenkoranski" soronnə çaş kardə həmun ğısoi sə rüğ nəhoyyət omedə. Rövsən çand sorbe ki, de rüji çaş kardədəbe. Im hadisə 1996-nə sorədə, çı Rövsəni 21 sin beyədə bə. Soveti Quliyevi məhkəmə, nəhoyyət ki, bino bedə. Bənə məhkəmədə iştirok kardə har kəsi Rövsənən sakit-sakit bə məhkəmə zal dəşədə, iştə vıradə niştədə. Məhkəmədə müttəhimon vıradə niştə cinoyətko çı qəp jə kəson sıxanon, şahidon sıxanon rə-rə bıradə, bə hiç kəsi əhmiyyət doydəni, həx-nohəx çıç bəçəy qəv omedə votedə. Məhkəmədə iştirok kardə kəson navədə Rövsəni xıyzoni təhdid kardədə, bə Rövsəni sərt formədə votedə: "Tı bə beton beşi!". Qavər jıqo votəş bənəbəy Rövsən desə məhkəmə oxoy əy nəkişti. Əncəx çı sıxanon bə peş əy həni qəp jəy nızınəşe. İmon çəy votə oxonnə sıxanon bedən. Rövsən iştə cifo pustəleti bekardədə, bə Soveti 4 qılə qüllə ğəndədə və çə qülləono 3 qılə bə hədəfi qınedə. Rövsən qıləy niğilə "ah" kəşədə, de ahinə əv soronnə iştə dilədə, ağılədə bə qısoi hisson xaric kardədə və rohət nəfəs səydə. Məhkəmə zalədə pustəleti təhvil doydə, vəyo iştirok kardə ov-avlodonku həlol xoşi səydə və bə məhkəmə koəkon, milison votedə ki, mını de ədolətine mühakimə bıkən. Bəle, çə vaxtiku çı Rövsəni "Lenkoranski" ğəhrəmonəti səlnomə ilk misroon nıviştə bedən ...

(Dümo hestışe)

Toponimon

Təvəkkül Mirzəyev
Lik rəyoni Coni di.

Lik rəyoni Tülü di kali toponimon

Dandonədoji tıbə, Vovi tıbə, Sıqləpuni tıbə, Krandə hali tıbə, Heybəti tıbə, Ruə vizə do, Ğoçə sıg, Sütə məçit, Yəhərə sıg, Dikə sıg, Çolə məçit, Qulquzə peştə, Laton, Koçkoçon, Bınyoti haləsə, Heləvi, Piyəjenəkəco, Vəli osyo, Babaxani osyo, Ğilomi osyo, Piyəmerdə hi, Şulu rü, Homoni rü, Çolə hon, Kələso honi, Dizeğə honi, Hafthoni, Semə honi, Lorə honi, Vələ honi, Qezlə ru, Tanqə rü, Lokoni band, Əsgəri qəvolə, Əkbəri ğışləğ, Mirhuseyni ğışləğ, Ğilomi ğışləğ, Homon, Ulunıso, Keləso, Hışkədə, Meğ, Çolnon, Anbuə, Çolə hi, Turnie hi, Sığəsə.

Lik rəyoni Vılık di kali toponimon

Maməpiyon, Nəzir kardə tıbə, Latoni tıbə, Hubi tıbə, Esnico, Məhrəmi külət, Hubi nıso, Nəci xəməni, Şımşə hal, Kandədul, Əğəşirini dülə, Zinoqiyə, Rəşihor, Səydi çol, Hızul.

Lik rəyoni Lodə di kali toponimon

Baxşıəli honi, Sardinə honi, Sıyni tıbə, Fətilla xəməni, Aspəhiz, Haft çəşmə honi, Nışoni nunduz, Ebırəqəvol, Bınyoti xəməni, Zerənə band, Məsti xəməni, Əli hi.

Lik rəyoni Vıy di kali toponimon

Tıbə, Vıy tıbə, Lorə honi, Bozəlonə honi, Məzə qınqi honi, Qırduləpokəy, Dikəşon, Rüşinə külət, Çoləhi, Dırozəhi, Tıbə haym, Fərziəli band, Kijə honi.

Lik rəyoni Qışləğ di kali toponimon

Xokəyə honi, Lühəi honi, Noğəvə honi, Hafthoni, Boği də, Milisimi honi, Vizə çoli honi, Ovənoğ, Osyo ru, Xəsəsi ru, Hışkə də, Boği də, Sınbılə kəş, Milisim, Şekeri ğışləğ, Yolə külət, Zəri külət, Kanə küməcoon, Kanə külət, Osyo külət, Kotəjeni tıbə, Qəzənədul, Rizoəli halon, Noğəvə, Paynəbın, Yolədə, Vizəçol, Aləşor, Jinə həmo, Penə həmo.

Lik rəyoni Kəqoy di kali toponimon

Təvulə bandi honi, Yolə honi, Şıxi honi, Merəli honi, Luvəban, Tüləkümə, Təvülə band, Kütornə band, Nündüzi ğələ, Nündüzi honi, Pəşqu sahə, İskəndəri band, Yayləği hal, Yətəğə hal, Baxşı hal, Yolə anci vişə, Kərpiçə hal, Lorə honi, Paşə xəməni, Daveynə külət, Şinqədə band, Nənə honi, Noğə hal, Sexiçə hal.

Liki rəyoni Vijəker di kali toponimon

Mirmirzəəğə pir, Səyidresuli pir, Sipiye honi, Borə honi, pələnqə hali honi, Zardə honi, Eçurə honi, Kalədə honi, Maməqoni rü, Penəobə rü, Xokəyə de, Şammeri də, Xudi külət, Sipiye honi band, Qandımədul, Sefətoğə də, Tanqə hali də, Küməco peştə, Soəvəşt, Xünnə kəş, Doxtori hal, Kalə də, Xünnə kəşi də, Qırdulə hal, Noği hal, Bitil, Hıləsığon, Qulmirzə də, Sığə də, Dikə sıg.

ÇƏMƏ FOLKLOR

Nəğilon

Tolişi şifohi xəl x ədəbiyati ən ğədim, həmən ən hivüj pevlo bə janrono qıləyən nəğile. Nəğil dınyo həmə vırədə məşur qıləy janre. Dınyo həmə xəl xon deştə jiyə vıron iyən deştə etnik xüsusiyyətonnə əlağədo müxtəlif devronədə xəyli nəğilon bə məydon vardəşone. Nəğilon ən əsos xüsusiyyəton ğəhrəmonon mənəvi pokietı, xəy bə şəri ğalib ome, bə ğələbə bovə kardeye. Əlbəttə, çəmə xəlxiyən bənə dınyo co ğədimə xəl xon bəştə jiyə vırə, etnik xüsusiyyəton qorəş nəğilon hestışe və həmən nəğilon tosbə isə çəmə xəlxi yodədə mandən. Bı nəğilonədə çəmə xəlxi bə jimoni münasibət, omə soron həxədə orzuon, de xarici işğaləkon bənə mərdon bardə mübarizə, əçəy jimon və insonon, təbiyyət, ailə-məişət və s. təsvir bə. Nəğilon çı tolişi folklori ən ğədimə janrono qıləy bə qorəş bəvonədə ğədimə devron rizon, çəmə xəlxi yolə fantaziye, çəy fame tərzi, çəy bə jimoni münasibət, çəy təbiəti reçinəti iyən təbiəti siron və çəmə xəlxi mədəniyyəti həxədə ve yolə sübut və məlumaton hestin. Dımonnə bərobər tolişə nəğilonədə həmən tolişi milli xüsusiyyəton, məişət, adəton təsvir heste. Tolişi nəğilon bə ço hissə baxş karde bəbe. İmon tarixi nəğilon, ailə-məişəti həxədə bə nəğilon, həyvonon aləmi həxədə bə nəğilon, iyən sehrinə nəğilonin.

Tolişi nəğilon dilədə tarixi həxədə bə nəğilon xüsusi vırə hestışone. İm nəğilon çəmə tarixi şəxsiyyəton, hükmədoon, podşoon, şiprişon, məşur

sənətkoon, xəlxi ğəhrəmonon həxədə bə nəğilonin. Bı nəğilonədə həmunnə insonon, şəxsiyyəton jimon və dəvonnə əloğədo bə hadison təsvir kardə bən. Devr dəvarde-dəvarde im hadison çı tolişon zıvonədə bə nəğil peqardən və im rüj nəğil janri formədə bə xəlxi təğdim kardə bedən.

Məişəti həxədə bə nəğilon tarixi nəğilonku, sehrinə nəğilonku fərgin qıləy cəhət hestışone. Ə, fərgən əve ki, im nəğilon bə sehrin, tarixi nəğilon nisbətən real çiyedən. Sehrinə nəğilonədə bə div, ifritə, əjdəho və s. mənfi obrazon, dışmenon məişət nəğilonədə de xani, bəqi, xanon, ruhani, taciri, məllə, hükmədo əvəz bedən. Ailə-məişəti həxədə bə nəğilonədə cəmiyyəti dilədə kosib-varin məsələ, sinfi yol-rükəti, insonon arədə ictimai prəblomon, çəvon jiyə jimoni çətinətion, zülm, əziyyət nişon doə bedə.

Nəğili ğədimə nevonon qıləyən həyvononnə əloğədo bə nəğilonin. Bı nəğilonədə ğədimə zəmononədə insonon de vəşi həyvononnə mübarizə, dəvoonnə münasibət, çəvon həxədə çı insonon mülahizon qeyd kardə bən. Ğədimə insonon bə kali həyvonon bənə sırımə ğıvvə diyə kardəşone və çəvon həxədə müxtəlif əfsonə, mecüzə tümo kardəşone. Bı nəğilon kali qıləonədə həyvonon bə insonon komək kardədən, dəvon düst bedən, insonon bə sə dəşədən.

Sehrinə nəğilon ğədimə nəğilono hisob bedən. Bı nəğilon çəmə xəlxi lap ğədimə zəmononədə votə əvsonəon,

nəğilon daxilin. Bı nəğilonədə ğəhrəmonon de codi, əfun, tilisiminə dıŝmenonnə mübarizə bardedən, ğalib omedən. Sehrinə nəğilonədə toykə dınyo, əfsonəvi vıron, fino və s. təsvir kardə bedə.

Ümumi peğəteyədə, tolişə nəğilonədə çəmə xəlxi dınyovide, mübarizə barde, mənəvi kefiyətən, orzuon, xəyolon nüŝo doə bən. Ənəx, ən yolə prəblem əve ki, ŝe-ŝe im nəğilon bə tarixi arxiv küç kardedən, çı tolişon yodo beşedən, bə co zıvonon peqordiniyə bedə və co xəlxi nəğili nominə təğdim kardə bedən. Az jıqo fik kardedəm ki, çəmə ədəbiyot, mədəniyətinə məşğul bəkəson bı məsələ ciddi diyə kardəninin. Əlbəttə, im əncəx çımi votə insonon ne, çı har vicdoninə tolişi koye. Əmmo, iştə xəlxi folklori qırdə karde, əy bə omə nəslı rosıne de ədəbiyoti məşğul bəkəson ən iminnə ğarze. Çünki, çaş vinde-vinde çəmə folklor, mədəniyyət çı dasto ŝedə. Jurnalı əhandonku ve-ve xayş kardədəmon ki, bə tolişi folklori aid iştə zınəyon, nıviştəyon bəmərə bığandon ki, dərc bıkəmon, cəmat hahando.

İnşalla, "Aləm" jurnalı çımi bəpeş nəşr bə nümronədən de tolişi co folklor nümənəonnə bərobər nəğilon həxədən bəşimə ətrofin məlumat bədomon və nəğilon çap bəkardemon. Çımı im rüj bəşimə təğdim kardə "Şinənozi nəğil" nomədə nəğil bə tarixi nəğilon aid bə nəğilə. Im nəğili qəp jə kəs Tükəvilə di sakin Şanisə nənə, nəğili bə ğələm sə kəs Əli Rzayev, bə redaksiyə təğdim kardəkəs Rəzzaq Xansıvo və redakte kardə kəs azim. Nəğilədə xəy de ŝəri mübarizə, fəğiri bə zolimi ğalib omeku bəhs kardə bedə. Nəğili ğəhrəmon tolişə kinə Şinənoz ve əzob-əziyəton kəşe bəpeş, nəhoyət ki, bəştə orzu, məğsədi rəsədə. İştə vətəni çı əşivo vəziri zülmiku

ozod kardədə, deştə xəlxinə, deştə piyəkəsonnə ico firəvon jiyədə. Əlbəttə, çı nəğili həxədə ve nıviştə bəbe, əncəx pidəme ki, im nəğili bəşimə ehde vardəm. Həmun nəğili bəşimə təğdim kardədəm.

Şinənozi nəğil

İli hestbe, ili nıbe. Tolişədə bol-pürəti be. Bandi kəno qıləy podşo jidəbe. Im podşo məmləkəti de ədoləti idarə əkəybən. Xıdovandi-ələmi bı podşo seqlə kinə, iqləşən zoə doa be. Podşo di kəxıvand be qorəş əğlonıŝ qədəli be. Se kinə bəpeşt Xıdo bə podşo qıləy zoə doəşbe. Çı podşo qıləy ve hiyləgərə vəzir hestışbe. Im vəzir ŝanqone bəştə jeni əvoti ki, kenə im podşo bəmarde, əmənen qıləy Xıdo rüji bəvindemon.

Podşo kinon ve reçin bin. Çı podşo oxonə kinə, ənədə reçine bə ki, iştə yolə hovonən ğəşənqətiyədə dəvardəbən. Ənədə reçinbe ki, bə rüj bə həşi əvoti tı bəməşi az beşedəm, ŝanqonəyən ovşum çəy ğəşənqətikü xəcolət əkəşibən. Həmənen im ve ağılmandə kinəyebən.

Çı fələki zolımə dim fərmon doydə. Podşo eğində ŝedə bə Xıdo rəhmət. Podşo jənən petovedəni bı dardi dılıŝ tıpedə, mardedə.

hiyləqərə vəzir fırsəti bə fot doydəni, iştəni podşo car doydə. Məxluğ bı vəziri əşivo vəzir əvoti bən. Mılxəs, həni Tolişi məmləkəto bol-pürəti po peğətdə. Əğildovniə jənən ŝıt bə hıŝqi qınedə, doon zizə okardənin, çolonən ov beşedəni, avonən zikkə jəydən ki, "bı məholi nəm ədənimon, ov ədənimon". Çı Xıdo xəyə vo jə məmləkət əşivo vəziri zülmiku bə

hışqi qınyäbe. Əşivo vəzir vindedə ki, podşo məmləkətım təmom hardə, həni hiç çı mandəni, şanqo bə jeni votedə, çı podşo kinon bəbardem bə vijor, bənə kənizi bəfatem. Ba vijor bo mol vijne omə odamon avoni bəvijnen. In kinon ve reçinin, ağılmandin. Vəziri jenən de vaziri doə ğərori rozi bedə. Əşivo vəzir kinon qılə-qılə bə vijor becardedə həvat-edə. Çəvon puli səydə, çoko ki, ə puli hardedə orıxinedə, dəmandə ə qılə kinə həvate. De minvoli kinon seqlənən həvatedə. Çı podşo qədə zoənən ıştə kədə bo nokəti kardero oğətedə.

Əşivo vəzir ıştə hu-bəyədə bımando, bəşomə xəbə bıdəm çı podşo seminə kinəku. Çı kinə nom Şinənoz bedə. Qıləy ışdənkü votə jen Şinənozi hiriyədə vard-edə bəşdə kə. Bə kə vardəcəğın votedə: "Şinənoziş, telənoziş zındənim, ıştı hovonən çı Əşivo vəziriku hiriyəmə. ıştı pə podşoəti kardə vaxtonədə im məhol ənədə obod be ki, insonon, həyvnonon, do-aləfon həmə ıştə kefədəbin. Çoknə

ki, ıştı pə marde zəmin-osmon əşivo vəziriku zülmiku hışk be. Mınən çı məholi həyvnonon, do-aləfon əsir qətımə. Ey Şinənoz, bızın, ahimon i qılə zoə hıstımə, əvən noxəşə bəmi nəvə doyd zındəni. Nə həyvnonon şıton, nə çəvon qüjdon, nə doon, nəən aləfonku bəçımı balə qıləy xəy noməy. ıştı hovonən zü nıvışqiəyşone. Tını bardedəm bəştə zoə çəşmə, çımı zoə əştə səpo, çok be tını obəqətem bəyro, ne, tınən nıznəyäv karde, tınıən bənə bəştı hovon çı muəx-oloni ebahaştəm".

Mılxəs, çoko Şinənoz bə zoə çəşmə dəşədə, noxəşə zoə əştədə səpo, vot-edə ey çımı şinə mo, im kinə insone ya firıştəyē, mələykəyē? Jen vindedə ki, çəy zoə şoyşoku şəşəş vaştə, ve şo bedə. Şinənozi oğətedə çı zoə tonno bə diviən votedə ki, çımı milki çəş bıkə. Zoə əştədə səpo, ıştə moə milki nışon doydə bə Şinənozi, votedə:

-Xosə kinə, dılım dətaspə bəti, ıştı dılən bəmi dətaspə ya ne? Şinənoz votedə:

-Ey cıvon! Mı tınım nıpiəy, çımı qədə boə əsire, dədə məmləkətım vironə mandə, mını ozod bıkə.

Zoə votedə:

-Tı ki mını çı dardiku roxniyə, mınən tını bəroxinəm. Deştı eşqi çımı moə əsir qətə həyvnonon, doon, aləfon iyən ıştı dı qılə hovə bəroxinəm.

Zoə çı moə ğızılono, molono iyən çı Şinənozi dı qılə hovon peqətedə şədə bə ğəribə məhol. Im zoə roədə bıbu, bəşimə xəbə bıdəm Şinənozi çiçış karde. Şinənozən çı jeni kədə xəyli ğızıl peğətışə oməy beşe bə qıləy məhol. Vindəşe iyo i kəs pəs çovnedə oməy çəy tonno, votışə:

-Ey qələvon, mını boştə nəvə peğət, azən bəti ğızıl bədom.

Qələvon rozi bedə, Şinənoz bə pəsəvoni votlandə ki, bomono pəsi püstədə zoə olət bıdüt, tūmo bıkə az takəm. Bıdə mını ıştı zoə nəvə bıznon, kinə nıznon.

Mılxəs, Şinənoz pəsə püsti tankardeə, qələvoni pəson çovinedə. Im qələvon ıştə podşo pəson əçovni bən. De minvolinə tikəy vaxt dəvardədə. Podşo vindedə ki, əçəy həyvonon rüj bə rüj lod bedən. Podşo vanq kardedə təbibon, xəbə səydə ki, boçi çəy həyvonon bə dümo şedən, lod bedən. Qələvon, təbibon ve şedən bə dümot, hiç çı bə sə varde zındənin.

Podşo zoə zırək bedə. Votedə ki, az bəpe omütom ki, im ko boçi jıqoye. Çoknə bəbe ki, çı qələvoni nəvə ome bəpeş həyvonon lod bedən. Əlgərəz, podşo zoə dəmandə bə niyonəkile Şinənozi çəş karde. Bəbolə Şinənoziən çı hiç koyku xəbəş ni. Həyvonon vardədə bə rü kəno, evatedə ıştə tani pəsə püsti dəmandədə dənışte. Podşo zoə vində ki, im çiçe? Im çı nam-nozokətie, im çı reçinətie? Tı məvot, həyvonon mot əmandinbən, vəşi-təşi təmşo əkəynbən bə Şinənozi gəşənqəti.

Zoə sırı zinedə. Omedə bə kə, dəşədə bəştə çəşmə de hiç kəsi damə bedəni. Əçəy pə-moə parsedən ki, balə koncobiş? Balə damə bedəni, xurək doydən hardəni. Oxoy məcbur kardedən balə, çiçe, boçi hiç hardəniş? Zoə votlandə ki, mı de i qlə şerti damə bəbem, xurək bahardem. Bape qələvoni nəvə bəmi xıdmət bıko. Podşo votlandə ki, tı bəke, qələvoni nəvə bəke? Tı qıləy podşo zoə, əv qıləy pəsəbu doə qələvoni nəvə. Tı boy, əməni joqo exroc məkə. Zoə votedə ne k,i ne!

Podşo məcbur bedə, qələvoni nəvə vardədə bəştə səray. Qələvoni nəvə

xurəki piətedə vardədə bo podşo zoəro. İştənən niştədə çı podşo zoə çəşmədə. Podşo xəyli çəş kardedə vindedə ki, imon çı çəşməo benışin. Xəyli mande bəpeş, votedən, bışəmon bunəmon çiçbe?

Imon ıştə omedə bıbun, hələ bunəmon Şinənozi çiç karde! Podşo zoə bə Şinənozi votışe:

-Ey qələvoni nəvə, ıştı sırı zinedəm. Yolə Xıdo tınış bomoro vıgandəşe, rüdə dənışteyədə tınım vinde, dilim dətasbə bəti. Podşo zoə ve zümand iyən zırək be qorəş, hejo Şinənoziən bəy dil dətasbəbe. Şinənoz votlandə:

-Çımı dilən bəti dətast bə, mınən bənə bəti çı podşo baləm. İmi vote bəpeş Şinənoz ıştə səpe bə pəsəpüsti evatedə, bəştə sə omə koon həmmə qəp jəydə bo podşo zoəro.

Hejo bı vaxti podşo omedə dəşədə bəştə zoə çəşmə çı çəşmə bə jedə. Çı podşo jen xəyli çəş kardedə, vindedə ki, podşo ni. Əvən omedə dəştə bə çəşmə vində ki, podşo gəşış kardə. Podşo jen Şinənozi vinde bəpeşt əvən gəş kardedə. Podşo zoə de Şinənozi ıştə pə-mo bəştə varde bəpeş, bə Şinənozi sə çı bəlo omə həmmə bo podşo qəp jəydə.

Podşo votlandə ki, jıqo qıləy reçinə moyne pə-mo zəmini çı əşivo dastədə oğətə insof ni. Bəştə gəşundori fərmon doydə gəşuni hozo bıko. Nəhoyyət, əvon omedən əşivo vəziri bəçəy cəzo rosnedən. Ədoləti bərpo kardedən. Şinənozi bıyə çı roxındən, əçəy hovonən pəydo kardedən, çəy tonə vardədən.

Ha, Şinənozi ıştə vətən, bobo mılkiş çı əşivo vəziri zülmiku jıqo peroxnınişe.

**Vüqar Həmati,
Lik, Həmat**

Sire-sire bijiyən

Dü voteən çəm hestişe

Dı qılə biyə hestebən. Çımono qıləy düz qəp jəkəs, ə iqlə ve dü votəkəs, yəni divüəvüjebən. Im divüəvüjə biyə jıqo divü əvotibən, çəmat həmmə bəy bovə əkəybən. Düz qəp jə biyə hejo düzi əvotibən, rostə qəp əjənibən, əncəx, hiç kəs bəy bovə nəkəybən.

İ rüj im düzə qəp jə biyə bəştə sıxan doydə ki, həni azən dü qəp bəjem, bıdə cəmat bəmi bovə bıko. Əştədə omedə bə çayxonə, niştədə, boştəro i iskan çay doydə varde, çay peşome-peşome votedə:

-Hay cəmat, maştə-maştə qıləy sıpə kütülə osmonədə züzedəbe, zinqəvülə jəydəbe.

Odəmon çımı sıxanon məsencəğ bino kardədən bəy dodımjon doy ki, tı bəmə divü, dü votedəş. Kam mandədə ki, cəmat əy bıkuo. Divüəvüjə biyə vindedə ki, ko gəlize, rərə damə bedə:

-Cəmat, əv rostə sıxan votedə, sıpə kütülə çı püti tıkədə, qəvədə zinqəvülə kardədəbe, züzedəbe.

Çayxonədə bəkəson həmə bovə kardədən bəçəy sıxani, çı düz qəp jə biyəku dast kəşədən. Peşo dü votə biyə iştə düz votə biyə okırnədə bə kəno, bəy votedə:

-Çımı biyə, dü voteyən çəm hestişe, həni dü məvotiş, iştəni bədoş küye.

Bəvote çımı cəddi viğandə

İ rüj çı qıləy merdi zandəqo qin bedə. Im merd bo zandəqo nəvero bə kəvşən beşədə. Bo zandəqoro nəve-nəve bino kardədə bə Xıdo lovə karde:

-Ya Xıdo, jıqo bıke ki, çımı zandəqo bə məllo iyən bə səydi rast nıvo.

Bı vaxtədə i kəs royne şedəbən. Im odəm çı zandəqo qin bə merdi im sıxanon məsedə, bəyku xəbə səydə?

-Bolima, im məllo de səydi bəti çiç kardəşe ki, tı bə Xıdo jıqo lovə kardədəş

ki, iştə zandəqo bəvon rast nıvo?

Zandəqo qin bə merd fəğır-fəğiri erəxedə bimi, votedə:

-Hay boli, əqəm çımı zandəqo bə qıləy adi odəmi rast beşo, danə bəkərdə bəvarde bəçımı kə, bədo bəmi. Əncəx bə məllo rast oməy, məllo dast bəğandə bı kitobi, bə kitobi, de qıləy fəndi bəştə həlol bəkərdə, bəvote çımı gışməte. Ne, bərdəm bə səydi rast beşe, bəvədə lap ko koyku dəbəvarde. Səydən bəvote ki, çımı cəddi bomıro gəndəşe. Əve, çiç bıkəm, boli, bə Xıdo lovə kardədən ki, çımı zandəqo bə çiki nav bekarədə bəko, bı dı kəsi nav beniko.

Sıpə vindedəş, qüjdi vindedəniş

Qləy Tolışə di bedə. Bı Tolışə diədə qləy jen jiyədəbən. Votedən ki, im jen ve iştəku votə jen bedə. Əv vəyonədə, huzuronədə de patpişi məşqul əbibən. İ rüj qləy huzurə virədə im jen dıştə koy məşqul bedə, hakənə bə məlloən quş doydəbən. Məllo qəp jəydə, bə ikerəmə vottə ki, sıpə, sıpə, pışol! Cəmat mandə mətəl, vottən ki, ay məllo, im çiçe, im çı qape? Oxo, tı Gironi peştədəş. Məlloən bimon votedə ki, qıləy mırdolə həyvən bə Kəbə nez bedəbe, ə virə mırdol əkəy. Bəçəy qorəş, mı çığınəy əvım vinde, tojnime. Əvomə cəmatən votedə ki, bəh-bəh, çəmə im məllo yolə kəroməti soybe. Çığıno Kəbəş vinde, bəh-bəh, həmmə bəçəy pə salavat viğandışone. Patpiş kardə virədə jen imoni həmə məsedəbən. Bino kardədə sə-sıxan karde ki, iyo diəkəye tı, ijən im məllo cəmatış bəştə anqıştə pepiştə. İmom zühür nıko, çiç bıko, bo joqo məllo? Isə az bəy nüşü bədom çığıno Kəbə vinde çıcürə bedə?! Jen həməkəsi xürəki qüjdi çı pılo səpe ekardədə, əncəx çı məllo qılə pılo jijo noydə. Məllo bərk tüşin bedə, de rıki votedə ki, vanq bıken ə, jeni iyo. Jen omedə votedə məllo, bəştı sə çəvom, mını boçi vanq

kardə? Məllə votedə im çiçe, çı həmə kəsi pılo səpe qüjd noa, bomıro noəni? Jen fəğır-fəğiri damə bedə, votedə, məllə, mı umu bem bəştı kəroməti. Tı çığınə bə Kəbə nez bə sıpe vindedəş, pılo jijo gəylə vindedəniş?

Şəytoni ko de mısılmoniyə

İ rüj Şeyx Qələm de maşini bə lik şedəbən. Roədə şofer Şıxiku parsədə:

-Ya Şıx, hiç zındənim jıqo boçı bedə, im bütperəston, yaponon-maponon həmə ıştə kefadən, şəytoni hiç dəvon ko nişe. Əncəx, i yəndi ğır kardəkəs im mısılmononin. Məvüji, şəytoni ko hejo de mısılmoniyebən?

Şeyx votedə:

-Əy balə, qəvədə votedəş butperəst,

əvon dinədə nin ki. Şəytoni dəvon çı ko hestışe? Balə şəytoni ko diminə, detiye, de mısılmoniyə!

Qum-qum Əli

Lankoni Xolmilli diyədə dı qlə hamsiyə şedən bə Məşhəd. Çımono qıley nom Əli bedə. Əli şeydədən, omeyədən Qum şəhri

ziyarət kardədə. Ə, qılə hamsiyə nə şedə, nəən omeyədə Qumi ziyarət kardədəni. Im Əli vindedə ki, cəmat bəyən Məşhədi votedə, bəçəy hamsiyən hejo Məşhədi votedə, im bəy ve hiç təsir kardədə.

Çoknə yəni jıqo, mı şeydədən, omeyədən Qumi ziyarət kardəme. İmon bəminən Məşhədi votedən, bəçımı bı hamsiyən Məşhədi votedən. Az imi Məlo Hənzəku xəbə bəstem. Çı şımə səy bıdojinom, beşədə şedə məllə tonə. Bə məllə votedə ki, məllə, jıqəən çi bəbe, mı şeydədən-omeədən Qum şəhri ziyarət kardəme, im hamsiyə Qum şəhri hiç ziyarət nıkarde-nıkarde cəmat isə bəminən Məşhədi votedə bəyən. Məllə jıqəən ko bəbe?

Məllə Hənzə votedə:

Baləma, tı hiç norohət məbi, bə cəmati bəvotem çimi bəpeş bəti Məşhədi Qum-Qum Əli bəvotən.

Zirnoəjəni əfolot

Qləy zirnoəjən i rüj omedə məllə tonə, votedə ki, ğorbinə məllə, mı zirno jəydəm xəlxi xəyə koonədə ıştə xızoni niğə doydəm. Əncəx, im xəlxi bomono hejo ləğləğə kardədə. Votedən ki, zirnoəjən oməy, zirnoəjən şe. Həni bə xirtə rəsəm. Məllə bəmi komək bıkə, bıdə mı ıştə sənəti dəqiş bıkəm. Məllə erəxedə bimi votdə:

-Balə, ıştı zirno tıkuə?

Zirnoəjən votedə:

-Ha, məllə.

Məllə votedə:

-Hələ tıkəy zirno bıjən bıdə mınən bıməsoməni. Im zirnoəjən ha fu kardədə bə zirno həvo jəy zındəni.

Məllə məsələ bə sə dəşədə, əvə votedə:

-Ay balə, tı bovot ki, mı zirno jəy zındəniməni. Az votedəmku im xəlxi bo çokə sənətko ləğ nibəkərdə. Əv lap zirnoəjənən bıbu!

Yolon ji qo votəşone

Qırdəəkə: Baladdin Veşo

Jə zoə bə dədə məslahat kardəni!
 Əcəl omyədə bə luzədoji diə kardəni!
 Kəy kələ neqo əbini!
 Abru nıbe, dimi ha bışışt!
 Kosib be dard əbini, osyo be qard
 əbini!
 Bə Tolışi məzi bıqını, məholış bə qezi
 bəqine!
 Loku mətə be, kuniş osyəy, be qılmətə!
 Bivot Xıdo niye, bivotvon Xıdoye!
 Cohil bəm, iştənım dəröstə ni _ həyf
 bıbu, isə dəröstom, ayb bıbu?!
 Səfe de harını _ iştə zınəy bəkan!
 Bo vəşiro cəvə nun xavlosən şine!
 Bijən - bijən eqine, bivit çiç kardə
 məşo?
 Qəviş okay _ ləliş bekay!
 Qəvo bə qəv ovaştə qəp _ rost əbini,
 dimo bə dim ovaştə kəs _ dust əbini!
 Qəqə vote: bandəsəyku vavaz bəba,
 dədiləku ovəyz bəba!
 Xıdoku soybış ni, bəndəku aybış ni!
 Xıdoku niyon nıbu, bəndəku çı niyon?
 Dəlovo ha lor bəbe, ha lilov!
 Iştə məholi sıgən bo odəmi peşte!
 Jiyədə timon, səpe timon, Xıdo, tınən
 qıləy bıvğand bo yetimon!

Nıfin dı səy bəbe!
 Beyən xose, nıbeyən xose, dard _ ni-
 mancule!
 Bo peştini peşt bıbuş _ pinə bəvoten,
 bo bepeşti peşt bıbuş _ hınə bəvoten!
 Bız niğodə, cəv bıkaşt, bə hampo
 dərəs!
 Moğnəku zinə beşə _ qəviş mısə yole!
 Moy moy naha, diyoədə vırə əbini!
 Təvə bıno mənə, qıno səpe qıno mənə!
 Vəslə - vəslə bıdızd _ lokə - lokə pe-
 bəva!
 Qidor eqine bə nomerdi dast _ nə
 bəkişte, nə bəbaxşe!
 Zivoni bə sə vardəy, zəmonı bə sə
 vardəni!
 Bə koyı dastı noy _ dasto mənə!
 Penc anqıştə i əbini!
 Penc anqıştə i nıbu, mışt əbini!
 Sə çəyku, sıg çımiku, diynən miy-
 onədə, fel bıqordın ni miyonədə!
 Noəsli səfoş çiç bə, bəfoş çiç bıbu?
 Baxşə de xəlvori, hisob de mısğoli!
 Xıdo çaşo eməqın, bə nohəxə şəri
 peməqın!
 Sırrı məsəy, sıgə jıədə, sıgə səpe!
 Iştə heri coy perisə mənə!
 Çiç kardəş vevə jeni, bıkəy boəy səğır-
 voni?
 Vevə gəyrəz iştə hiç ki gəydi əkəşni!
 Her qit bəvinde, ku şat!
 Boçi umjən bij bə heri, diyəkə bətı per-
 peri?
 Anqivin bəhvat anqıştə bəlişte!
 Lokə nun kam be _ vay bo siyoy, həvo
 dim qarde _ vay bo zardi!
 Boz bə kuy dəhuredə, lorun bə huy!
 Mardə bə qur, qələ bə hur!

İ, dı bıvot, bıke xəbədo, seədə bıjən,
 bıke tobədo!
 Şiti təmi siyəneşit bıdı bəzne!
 Potşo Əbos, nokə Əbos, sırri dıyo
 ğəvvos!
 Hə həmon həye, cılış tojəye!
 Mığoni pəs lətin bəbe!
 Bənəy mığoni kırə bə peşo şedə!
 Maqi xəy imebu, nəhlət bəçəy şəri!
 Bıhdon bıvot bə cəhəndım bəşe,
 duəvojən budi iştə hile bədo!
 Şiri balə şir bəbe, lusi balə lus!
 Şir nokə əbını, lus əğə!
 Xıdo dasto səy bəbe, şiri qəvo səy
 əbını!
 Bo asp səy cohil bəvğanden, bo kinə
 səy ohil!
 Aspi ğətı zande, əslış ğədi ğande!
 Yol obəqəte, ruk pebəqəte!
 Dard _ damə bəka, eşx _ səmə bəka!
 Dusti bədə ruji bəbe zıne!
 Kədəş ni həmyoz, məndili pitkonəş
 dıroz!
 Zıvon heste xun bastə, zıvon heste xun
 eğandə!
 Qo duşə əzını, bəvote: qoduş tanqə!
 Qo marde, qoduş arşiyəy!
 Sə toşə səğiri sədə, əğəti fəğiri kədə
 umut!
 Bə ğıyzi rost bıbı bə ziyoni bənışte!
 Çoki bə coy mədə _ həyfe, bevəci
 mədə _ aybe!
 Tı anquli məğand, iştı sığ nığandon!
 İnson xəbə səy-səy bəşe, həyvon bu
 karde-karde!
 Ki həye, əmənen çəy palən!
 Çokə asp iştə cəvi ve bəka, yabuə asp
 iştə ğırmoci!
 Anqul sığə hırd əkəni, sığ hırd bəka çı

sıği səy!
 Mırdoli po məzqini bəy ləkəye!
 Mudrik bə dınyo reç jəydə, nodon bə
 dınyo ğıç jəydə!
 Ruy ov bə cuy dənıbəvıje!
 Ağılmandi umur vıjarde, səfe pepuşye-
 pepuşye dəvarde!
 Nodon bıbi, nomerd məbi!
 Bə moli yoş -yoş votdə, bə bızı ho -ho!
 Xom dəşe bə vıjor, bə xımo bu bəka,
 qəmə bəçaşte, bəste!
 Ko dastiku, qəp rostiku, peşt dustiku
 nıbe, vadə bışı!
 Peyğombəriən bə behəyo səlom doə,
 dəvardə!
 But bıbi _ Butkədə!
 Həx boyk bəbe, penibəsyə!
 Həxi bırye əbını!
 Həxə ko xor (botil) əbını!
 Həx çı rosti həmroye!
 Həxi voşniə kiə okışte əbını!
 Həxi dast bəbe, nohəxi yəxə, ha
 obərəxə, ha nimcon pebərəxə!
 Ğeroldari dili evə, rosti botı du bıke,
 duy botı rost bıke!
 Həmməy xıdo dardi kışte, ımjən luzi
 dardi kışte!
 Şil po bıqətoən, bə məzqin əşını!
 Həmon aşə, həmon keçə!
 Har dardi dəmon heste, bızın bıbu!
 Har kəs zili iştə kukəsə obəkırne!
 Kəy de feli bəkaş, de manə bəqıne!
 Neqo hişi həyfi qıvıku bəste, miyonədə
 sinəbandə ter bəsyə!
 Ho- ho heste bə hi dəndə, ho-ho heste
 hiyo bekarde!
 Vahimoni vardəy bəvotem, holəvo -
 moləvo zındənim!
 Qevındəni qılıpitə çok bəka!
 Xəl x yodo bebəka, həx yodo benibəka!
 Xəlxi piyəy rə - di hest bəbe, xəlxi votəy
 rə - di rost bəbe!
 Xəlxi tu (rəd) kay, həxi ni kay!
 Bə xəlxi moli çaş səvəy çaşı lo bebəka!

Tolişi-tırki zıvonədə kali sıxanon tərçümə

Vini- burun	Qinekoloq-ginekoloq	Qomuş-camış
Vırə- yer	Qir-güc	Qorəş-görə
Vırığ- umac	Qirin-güclü	Qrafik-qrafik
Virtivilo- darmadağın	Qiravə-girəvə	Qrafin-qrafin
Vücut- vücud	Qiriftor-giriftor	Qrim-qrim
Vişkə- qüllə	Qitarə-gitara	Qrip-qrip
Vo- yel	Qəv-ağız	Qüjd-ət
Vo-köp	Qədəli-kiçik	Qüzor-güzar
Voəjən-yelpik	Qədəbolo-balacaboy	Qüzəron-güzəran
Voye-yağma	Qəm-addım	Qüəve-corab
Volt-volt	Qəncin-zəngin	Qülə-küpə
Vonə-bəhane	Qəp-danışıq	Qüləbətın-güləbətın
Vote-demək	Qəpəjən-danışan	Qüllə-güllə
Vokal-vokal	Qəte-tutma	Qürbəqür-gorbəgor
Voş-yağış	Qəteqət-tutatut	Qürzə-qürzə
Vocib-vacib	Qətım-işğal	Qürrə-gürultu
Vocibot-vacibat	Qido-Qida	Qutab-qutab
Vulkon-vulkan	Qips-qips	Qücili-yalın
Vüsal-vüsal	Qit-cüt	Qüş-qulaq
Vüsət-vüsət	Qitə-qitə	Qüşə-cuval
Qah-gah	Qıvon-ağır	Qüşovə-sırğa
Qaboy-qaboy	Qıldik-itburnu	Qüşonə-qulaqlıq
Qavz-qasıq	Qıle-qaynama	Qürşat- leysan
Qam-isti	Qılə-gilə	Qur-gur
Qamov-istisu	Qıləy-biri	Qüzəm-güzəm
Qard-toz	Qıliz-ağız suyu	Qüq-buzov
Qardin-tozlu	Qılmə-qıvrım	Ğab-qab
Qardış- dövr	Qınbəz-qünbəz	Ğabəşişt-qabyuyan
Qezı-süpürgə	Qımro-gümrah	Ğavər-bəlkə
Qelləş-ağcaqayın	Qınc-güng	Ğaz-qaz (quş)
Qemiş-külək	Qındə-ruən	Ğaz-qaz (yanacaq)
Qeneral-general	Qiniye-dəymə	Ğazi-qazi
Qen-Gen	Qıno-günah	Ğaib-qaib
Qenetik-genetik	Qınoko-künahkar	Ğal-məşğul
Qeoloq-geoloq	Qırğız-qırğız	Ğalin-qalın
Qeologiya-qeologiya	Qırd-yumru	Ğalxən-qalxan
Qeşni-keşniş	Qırd-tamam, tam	Ğande-atma
Qeodeziya-geodeziya	Qıtı-tumurcuq	Ğandemon-atışma
Qənc-gənc	Qlobus-qlobus	Ğanun-qanun
Qəncəti-gənclik	Qlobal-qılobal	Ğapəğ-qapaq
Qərək-gərək	Qo-mal	Ğarz-borc
Qəc-gəc, kirəc	Qo-yer	Ğarxo-borclu
Qij-gic	Qobələk-göbələk	Ğat-qat
Qıjbəsə-gıcbəsər	Qırəy-giley	Ğatər-qatar
Qilək-gilək	Qırdo- ətraf	Ğatığ-qatıq
Qin-itki	Qovs-qövs	Ğafil-qafil
Qinbey-itmək	Qol-qol	Ğaşğə-qaşqa

Ğeyd-qeyd	Ğərb-qərb	Ğılığ-qılıq
Ğeyri-qeyri	Ğərg-qərq	Ğılinc-qılinc
Ğöv-qəbir	Ğərəj-qaraj	Ğindəğ-qundaq
Ğəviston-qəbristan	Ğərəz-qərəz	Ğənoət-qənaət
Ğəbz-qəbz	Ğərib-qərib	Ğırbon-qurban
Ğəbohət-qəbahət	Ğəribə-qəribə	Ğərbəğ-qıvraq
Ğəbul-qəbul	Ğərinə-qərinə	Ğirəkə-qırıcı
Ğədd-qədd	Ğəror-qərar	Ğiriş-qırış
Ğəddor-qəddor	Ğəsb-qəsb	Ğiryət-qeyrət
Ğədəğə-qadağa	Ğəsbko-qəsbkar	Ğır karde-qırmaq
Ğədəh-qədəh	Ğəsd-qəsd	Ğirmə-qırma
Ğəder-qəder	Ğəsdo-qəsdən	Ğirməğ-qarmaq
Ğədim-qədim	Ğəsəbə-qəsəbə	Ğirmoc-qamçı
Ğəzəb-qəzəb	Ğəsidi-qəsidi	Ğiron-quran
Ğədo-qada	Ğəs-r-qəs-r	Ğırs-sıx
Ğədir-qədir	Ğəssəm-and	Ğırçin-qırçin
Ğəzən-qazan	Ğəssob-qəssab	Ğısım-qisim
Ğəzənçə-qazança	Ğət-qət	Ğismən-qismən
Ğəzəl-qəzəl	Ğət-qəti	Ğismət-qismət
Ğəzəl-xan-qəzəl-xan	Ğətiyət-qətiyyət	Ğıç-dişləmə
Ğəzənc-qazanc	Ğəti-qatır	Ğoym- möhkəm
Ğəzəncin-qazanclı	Ğətl-qətl	Ğo bey-darixmaq
Ğəzinə-sayaq, kimi	Ğətrə-qətrə	Ğolam-qulam
Ğəzo-qəza	Ğəfəs-qəfəs	Ğol-imza
Ğəyb-qeyb	Ğəfil-qəfil	Ğollıq-qulluq
Ğəyğü-qayğı	Ğəflət-qəflət	Ğoğə-məşəl
Ğəyd-qeyd	Ğəhvə-qəhvə	Ğonəğ-qonaq
Ğəylə-qəylə	Ğəhər-qəhər	Ğorıq-qoruq
Ğəyn-qayın	Ğəhət-qəhət	Ğoti-qutu
Ğəysi-qaysı	Ğəhər-qəhər	Ğoç-qoç
Ğəyton-qaytan	Ğəhərin-qəhərli	Ğoçəğ-qoçaq
Ğəyçi-qayçı	Ğəhrəmon-qəhrəman	Ğoçi-qoçu
Ğəyş-qayış	Ğəci-çalağan	Ğram-qram
Ğəlb-qəlb	Ğəşənq-qəşəng	Ğüdrət-qüdrət
Ğələ-qala	Ğiyabi-qiyabi	Ğuduz-quduz
Ğələçə-qalaça	Ğiyafə-qiyafə	Ğudur-qudur
Ğələbə-qələbə	Ğiyafət-qiyafət	Ğul-qul
Ğələy-qalay	Ğibo-qübar	Ğuldur-quldur
Ğələm-qələm	Ğıvvə-qüvvə	Ğumar-qumar
Ğələm-calaq	Ğıvvət-qüvvət	Ğumarboz-qumarbaz
Ğələt-qələt	Ğije-qıqcırma	Ğumbara-qumbarə
Ğəlib-qəlib	Ğızıl-qızıl	Ğürbət-qürbət
Ğəliz-qəliz	Ğıybət-qeybət	Ğuruş-quruş
Ğəlp-qəlp	Ğıyz-qeyz	Ğüsl-qüsl
Ğəlpə-qəlpə	Ğıyzin-qeyzli	Ğüssə-qüssə
Ğəlton-qəltan	Ğıymə-qiyma	Ğüsur-qüsur
Ğəm-qəm	Ğıyməkəş-qiyməkəş	Ğuc-qucaq
Ğəm-qin-qəm-qin	Ğıyom-qiyam	Ğurt-qurtum
Ğəmər-qəmər	Ğıyomko-qiyamçı	Ğürüb-qürub
Ğənd-qənd	Ğıyomət-qiyamət	Ğurum-qurum

Nicat Ağayev
Ənivişt, aktiyor

Boli

Xıdo tını bısırvıno, ha Quləhməd. Zə, tı çı bəloşbən?!

Çəmə diədə Boyli nomədə qıləy fəhlə heste. Im kəxəliz həm besəvode, həmən məvindəke. Yəni sıvo çəmə di hiç vırəş vindəni. Əve, əçəy iştəni bardemonədə, sıxan voteyədə, xurək hardeyədə iyən co-co hərəkətonədə imi rə hiss karde bedə.

Çı kəxobi qıləy bevəcə xosyətış heste ki, im iştə si be hiç zındəni. Yəni əçəy vədə çanəndə xurək binoş, həmə baharde. Ta ki, bəpe ə xorək çəy bukəku bə dumo oqardo, çəğın əv bızıno ki, "haaa, məvuji həni si bəm". Bə qorəşən konco ko kardəbu, kəxivandon imi bə nəzə səydən. Pilo bedəbu bəyro dı nimçə ekardən, bozbaş bedəbu yolə geyfi tosbə qəvi pur kardən de kərtofi, de qüjdi, de noxudi ki, bıdə im norozi nıšo. Boyliən imoni "ğəşşənq-ğıfçəğ" həzmi-

Ağayev Nicat Xanəli zoə 1974-nə sorədə oktyabrə manqi 30-də Masalli rəyonı Gızıləvo diədə bə dınyo omə. 1992-1997-nə soronədə Azərbaycan Dövlət İqtisad Univer-sitetədə ali təhsil səşe. Nicat Ağayev tolişi ənivişt bənə bərobər, həmən çı tolişi ən çokə aktiyoro qıləye. Deçəy iştirokinə tolişi zıvonədə bə penco nezi təmoşə, yumoristik kirtə video sujeton, səhnə əsəron, kinoon və s. kəşə bən.

rabədə dəvone bəpeştə bəştə lüzi qıləy dast dəsudə, peşo sürfədə çıki vədə çıç mandəbu əvonien həmə hardədə, vində ki, həni hiç çı mandəni, peşo "İlahi şükür" kardədə.

Votdən ki, i kərə kəxivandi zınəş ni, bo Boyli xurəkış kam ekardə. Boyliən xurəkış hardə, çənə çəş kardəşe, vindəşe ki, ne dumoş noməy, diənonişt ekardə, peşo de bərkə vanqi votəşe: "Nimə lüz İlahi şükür, nimə lüz İlahi şukur!"

İsət boəmon bə əsos məsələ. Çı Boyli Quləhməd nomədə qıləy ustə hamsiyə hestışe. Quləhməd Boylisə 5-6 sin yole, iştənən vey məzənqulə, zər-fətəkə odəme. Keyne bəy fəhlə lozim bedəbu, əncəx, Boyli deştə bardədə (Boyli xurək veyən bəhəoən, cəkə ko kardədə oxo). Çı şımə sə bıdojnım, bı nezonədə imon vırəyədə ko kardənbən. Kəxivandə merdən çı Quləhmədi neze düstəbən. Bəle, nəfo vaxt omedə rəsədə, im merdi jen bimon tənue nun, niə ruən iyən hayro i yolə masxor təmizə şon vardedə. İmonən ruəni ekardən bə şoni dilə, bəyəndı jəydən, dəmandən hardə. Quləhməd cılız be qorəş çı şoni nimə de zünə hardədə. Boyli de iştefe iştə şoni hardədə, masxori tərtemiz kardədə. Vində çı Quləhmədi vədə mandə, əyən okornədə bəştə tərəf, hardədə, əncəx iyən si bedəni. Dimi qətdə bə kə xıvandi, votdə: "Xaləzoə, i masxorən biə". Kə-

soybi əştə pidəşe, Quləhməd haştədəni, bəy votedə ki, "tı norohət məbi, az ıştən bəvardem". Ğoçəğə Quləhməd çı Boyli masxori peqətdə, şedə bə mıtbaş. Vində ki, iyo "Feri" ğabşirtə dəmon hıste. Rərə çəvo i masxor pur kardedə, vardedə noydə düz çı Boyli vədə. Im "Feri" merısən bə şoni vey oxşəş doy qorəş, Boyli heç çı bə sə dəşədəni. İ yolə vəslə ruəni ekardə bəçəy dılə, bino kardedə harde. Masxori "şon" bə nimə rəsədə Quləhməd sıre-sıre xəbə sedə:

-Boyli, çokneye, çəmiş hıste?

Boyli qəvədə nənuni nıcüəy ebardə, çəy səpe i ğort çay peşome bəpeş votedə:

-Quli, çokiye, çoke, lap ləzzət doydə. Əncəx, dərəsdənim jıqo bıçıye, odami qəv ka kardə, kaaa...

M a m u

Dı-se rüj bə nav çımı hamsiyə İmanverdi mamu bəçəmə kə bə şəvnişt oməbe. Əğlonən ğəşənqə çay dəm kardısonbe, çə çayo peşome-peşome bə tilvizori təmşo kardəbimon. Tilvizorədə bə "Ginnesi rekordon" kitob eqınıə odəmon nuşo doydəbin. İ kəsi i dəğədə vist qılə zımıstoni deştə sə tıpnışe, qıləy nemes düz çordə sahat ovi bınədə mande. İsənə qıləy pakistonij nuşon doşone bəştə quşi şeştı haft kilo sığ dəbastəşbe, jəqəən nəvedəbe. Vey çion nuşon doşone; osın hardəkəs, az çı bıznom, bə qəv mor dənoəkəs və s.

İmanverdi mamu bimon həmə təmşo kardışe, çəğın dəmande sıre. Hissım karde ki, çiçsə sıraynə sıxan bəvote. Votem:

-Şinə mamu, çiç be, bə çiçi sırayş?

Mamu binoş karde qəp jəy:

-İ rüj bə podşo xəbə doydən ki, "çəmə məholi filonnə diədə qıləy merd heste, toğı i metrəku ğandedə çı darzəni, tırkon

məsəli, hılıku dəvonedə".

Podhoşo həmun merdi ıştə tonu doydə varde, bəy votedə:

-Merd, əqəm tı ıştə məhorəti nuşon doy bızınəş, bəti həzo dinar bədom, ne, əqəm nıznoş, ısatınco ıştə "əşhədu" ba-hand.

Bəle, bo merdiro toğ de darzəni vardədən. Merdən i metrəku toğı ğandedə, "şıppp" çı darzəni hılıku dəvonedə.

Podşo votedə:

-İ kərən təkror bıke!

Çı şımə sə bıdojinom, düz haft kərə im merd eyni çı təkror kardedə. Podşo votedə:

-Əhsən! Bərəkalla! Bı merdi həzo dinar bıdən!

Peşo dasti noydə çı merdi amisə, xəbə səydə:

-Merd, ısat tı bəmi bıvot, ıştı sənət çiçe?

Merd votedə:

-Podşoyi-aləm sağ bıbu, çımı co ko sənətim ni. Az düz çılı se sore əncəx dımi məşğulim.

Podşo im sıxani məsecəğ ğıyz kardedə, bı merdi i kərə tərş-tərş diə karde bəpeş əmr kardedə:

-Bı merdi həzo dinar doe bəpeş, çimi dast-lınqon dəbastən, bimi düz çılı se kərə ğırmoc bıjənən.

Hiç ki damə bedəni, əncəx vəzir tarse-tarse xəbə səydə:

-Podşoyi- aləm sağ bubu, im həzo dinari dərəsimon, bəs im çılı se ğırmoc boçıye?

Podşo votedə:

-Zə, çoknə yəni boçıe? Cəmat şəv-rüj bə hərəkəte ki, qıləy sənət omuto, boştə baləlionro ğıçı həlolə nun ğəzənc bıko. Əncəx, tı diə bıke, im sıpəzoə ıştə çılı se sor bə çiçi həsr kardəşe!

Çı İmanverdi mamu qəpi bəmi ənə ləzət doşe ki, sırəku holyət kardıme. Həyğətən, im odəmonən bənə bə merdi ğəzinə de ğırmoci kuye lozime.

Əğilon baxşə

Küəzinqi nəğil

Nəğili-nəğili pevaştə,
Osmoni qo dəvaştə.
Xansənəmi ləği jə,
Penc dandonış arıştə.

Qıləy hestbe, qıləy nıbe. Ğərəz Xıdo hiç ki nıbe. Qıləy küəzinqi hestbe. İ rüj im küəzinqi qıləy jeni kəy vədə nıştedə pidəşe ki, kamişi don bəhə. Jen küəzinqi ha tojinedə, küəzinqi şedəni. Jenən kirtəğə ğandedə çı küəzinqi linqi arıştedə. Küəzinqi şile-şile karde-karde şedə bə qıləy co jeni həyot beşedə. Ə, jen əy vindedə, bəyro bəboləti omedəşe. Keəzinqi qətedə, bə kə bardedə, kəyku çəy linqi epışt-

edə. Küəzinqi çı jeni kəyku xəyli mandedə. Jeni əğilon de küəzinqi şin-şini hənə kardedən. İ rüj küəzinqi linqi çok bedə, jen çəy linqi okardedə. Küəzinqi pəredə şedə.

Çı ğəziyəku xəyli dəvardedə. İ rüj həmun jen ıştə həyotədə nıştəbən. Vindedə ki, küəzinqi tıkədə qıləy kıvüə donə, omə çəvon soədə nıştə Jen çı küəzinqi tonə şedə. Küəziq im kıvüə donə bə jeni dasti dilə noydə. Jen im donə bardedə kaştədə. Kıvüə donə təğ jəydə, qıləy dijdə kıvu vardedə. Küəzinqi linqi arıştə jen çı hamsiyə jeni boğədə im kıvü vindedə, omedə bəçəy kə,

çəy əğilonku xəbə səydə:

-Im çı ğəsənqə kıvüye, çəy donə bəşimə ki doəşe?

Ğəziyə çoknə bə əğilon jəqəən bo hamsiyə jeni ro qəp jəydən.

Vaxt təmom bedə, kıvü rəsedə. Jen kıvü çinedə vardedə bə kə. Kıvü poə kardeyədə çəy diləo qıləy ğızıl beşedə. Jen im ğızılı həvatedə ərbob bedə. Boştəro tojə kə dütedə.

Hamsiyə jen imoni vindedə, küməzinqi qətedə çəy linqi tojədən arıştedə. Ğəstonə vardedə bə kə çəy linqi çok kardedə. Peşo küəzinqi vadoydə, əvən pəredə şedə.

Çı ğəziyəku tikəy vaxt dəvarde bəpeş həmun jen vindedə ki, küəzinqi ijən omə çəy soə nıştə. Şoyşoy Vite-vite çı küəzinqi tonə şedə. Vindedə, ha, küəzinqi bəyroən kıvüə donə vardəşe. Şoyşoy karde-karde kıvüə donə peğətedə, rərə bardedə boədə kaştədə.

Vaxt təmom bedə. Jen bə boğ omedə, im kıvü çinedə bardedə bə kə. Əncəx çəy şoyşoy veən dəkəşedəni. Kıvü poə kardeədə çəy diləo qıləy mor beşedə əy tıkinedə, əv mardedə.

Mor firse-firse şedə bə hamsiyə jeni kə, deçəy əğilon hənək kardedə. Jen bə kə omedə mori vindedə tarsedə. Jıqo zinedə ki, mor əçəy əğilon bətikinə. Peşo vindedə ki, im mor bə qıləy reçinə kinə peqarde. Jen votedə:

- Mı tınım vinde, həni mor məbi. Tı boşi mor bedəş?

Kinə votedə:

- Az bo bevəcə odəmiro morim, bo çokə odəmiro reçinə kinəm.

Kinə çəvon kədə mandedə. Jen deştə xızoninə ico bə çokə rüjon rəsedən.

Osmono se qılə sef eqını, qıləy çımı, qıləy çı nəğiləvot Şanisə nənə, qıləyən çı nəğili bə ğələməstən Əli bıyə.

Zülfüqar Əhmədzadə

Traktore sehbət

- Əv çiçe kardə tır-tır?
- Çı kolxozi traktor.

- Əy ki tumo kardəşe?
- Fəhlə bə sə vardəşe.

- Əv de çiçi qardədə?
- İ liskə nat hardədə.

- Nati ki tumo kardə? -
- Fəhlə çolo bevardə.

Maşın zibəl bardəni,
Bekorə vaxt hardəni.

Qo hardədə şəvi-rüj,
Kırınədə diyovij.

Nat

Məmləkəti xüne nat,
Zəhmətkeşon cone nat.
Şəhər bibu, yaən di,
Həmmə qardən de nati.

Traktoron, kombaynon,
Be maşın işte oynon
De nati zü bekindən.
Həmmə de nati qardən.
Nati bevardə fəhlon,
Viğandən bə məholon.

Traxtorə mahne

Hi romədə traktor,
Bo kırnədə traktor.
Xəmən kardə traktor,

Ruşni doydə traktor.

Traktor, hay traktor,
İme şedə traktor!
Hionədə, roonədə
Dımbək küdə traktor.

Pərviz Həkimov

Ağılmandə hırdənim az

Həmo, sape, çol zinedəm,
Nədiməti kol zinedəm.
Votəməsim, yol zinedəm,
Nodincəti kardənim az,
Ağılmandə hırdənim az.

Boştə nənə nun patedəm,
Hıte vaxtədə hıtedəm.
Qo düşədəm, so rıtedəm,
Həvoyə nun hardənim az,
Ağılmandə hırdənim az.

Yolə bobu lınqi şıştəm,
Kiyəsədə düne bıştəm.
Əlifbo handero nıştəm,
Kitobonko qardənim az,
Ağılmandə hırdənim az.

Bəmi pandi doydə bobu,
Mandəm əçəy navdə səpo.
Vaxtış nıbu, vıreş nıbu,
Bəmedənim, sırdənim az,
Ağılmandə hırdənim az.

Ğiron handəm İslam-dinim,
İmoni bə bod ədənim.
Bə hiç ki mınnet noydənim,
Çoki bə qəv vardənim az,
Ağılmandə hırdənin az.

“Məclisi-Aləm”

Aytən Eyvazov

Hüseynova Aytən Quləli kinə (Aytən Eyvazov) 1985-nə sor, yanvarə manqı 14-də Sumqayıt şəhrədə moəku bıə. Penc sinədə bə məktəb şə. 1997-nə sorədə-12 sinədə Sumqayıtı 6 numrəynə şəhr klubi nəznədə bə derziyəti kurs oroxnəşe, bı sahədə usto ixtisasış sə. Əğlätiku şeer nıvışte həvəsış bıə. Şeironış "Təzadlar" nomədə almanax kitobədə nəşr bıə. Bə tolışon tarixi, mədəniyyəti, adət-ənənə mərəğ nışo doydə. 2012-nə soriku jıqo "Tolışon Sədo" rüjnomədə məqalon, moə zıvonədə aforizmon, hekayonış beşe. Tolışi zıvonədə iminə roman "Dili Sədo" əsəri muəllife.

Bəbe

Çı dınyo pencəku dəkardəm esə,
Purğıbo bedəm lap, dıldə ğəm-ğussə,
Çıçon vindedəm az, çıç omdə bə sə,
Ha Xıdo bə dınyo çıç məlhəm bəbe?
Çənə bı dınyodə hey sitəm bəbe?

Vındəm siyo bedə həmmə co ranqon,
Bəmənə dəvardə soron həm manqon.
Şey-şey ziyod bedə dınyodə canqon,
Tosə kenə jıqo dıldə ğəm bəbe?
Kenə dınyodə qınon kəm bəbe?

Har ruj çoko mardə vındəm vəşion,
Tılə ovi mandə həsrət təşion,
Həni rə eşədə pemə həşion,
Ə rujon bəbe ki, həmmə cəm bəbe?
Bı dardon har qıləy çokə çəm bəbe?

Vındəm hiç mandəni sıxanon zuən,
Bənə vənciniye qəvədə cudən,
Həxx sıxani vırə qətəşe duən,
Kenə tij şımşı ne, tij ğələm bəbe?
Şairon dilon ne, sütə şəm bəbe.

Vinde zındənim az sofə piyemon,
Hənəki peqardə, eşğ bo cohilon,
Mardədə etibo, sığ bedə dilon,
Kenə həyvon ve ne, ve odəm bəbe?
Ə rujon bəvındem? Əv məqəm bəbe?

Dıl sutdə vindedəm munafiq, dıdim,
Pidəşe okışto dino ço zolim,
Xıdo Ğiron bıbu kofiron ğənim,
Əvon zındənin ki, cəhənnəm bəbe?

Heson doə rujon, çəşon nəm bəbe?

Vindəm dustətiku mandəni mənə,
Çəş kardən yəndiku həmmə təmənno,
Jəqo dustonku az kardəm imtino,
Kenə bevəc ruji duston dəm bəbe?
Bə yəndı mehribon, həm həmdəm bəbe?

Dəkardəm diyəro vindəm vəşə ço,
Im vəşə umuye, ruşine çəy ro,
İ dəm dəqiş karde bə dil oməy şo,
Hərəbəxtə rujon qıləy qəm bəbe.
I ruj noxəş dınyo co aləm bəbe.

Ğəddorbə zəmon varədə zinhor,
Ov kardə jimon, qardədə har sor.

Mehmon oməmon, bərqoye dınyo,
Bəs çiç bəbamon, boştəro zımhor?

Oj votdə Ğiron, heste ğulon həx,
Boy çok bıkəmon, har kəsi rəftor.

Dim həm diləton eyini bəkəs kam,
İnson zınəyon veyni diləş mor.

Qətdəş co roon dil bedə zilmot,
Dil, quş və çəşon həm ku bə həm kor.

Hiç vec ni cəhon çandə pulış vey,
Vəzyət kenə qon lap bedə dındor.

Kəşdəş ve ziyon, əmmo çı foydə,
Kardəş tı qınon har səfə təkror.

Qin kardədəmon iştə ğəzəncon,
Hey zulmədəmon puç bedə kaştor.

Ğəssəm doəmon aləmi Zərdə,
Çok ni, nıkəmon həx dini inkor.

Aytən, əməlon qon bınə mizon,
Əncəx bəbemon bəştə cəvobdor.

Dardiku dil mardedəm, mandəni hol, çiç
bıkəm?
Həmmə ha con bızno lap dınyo-məhol,
çiç bıkəm?

Çəş kəşe az zındənim, çordə şəvə
ovşomiş,
Doydə rəvoş bəv çəşon, həm siyo xol, çiç
bıkəm?

Ərzi holış oşko bəy çoknə bəyon kard-
edəm,
Fərhodi bandış toşə, vardə misol, çiç
bıkəm?

Pərvonətək qardədəş, işvə noziş sütde
mın,
Boy məkə hiç doydəniş, zərrə məcol, çiç
bıkəm?

İştı ni heç insofən, dildə nocon kışdədəş,
Haşdəni şəv-ruj rohət iştı xıyol, çiç
bıkəm?

Mandəşe mot Aytənən, im çı cürə
eşğebu?!
Dilbəri dil sığ bə sığ, omdə bəbol, çiç
bıkəm?

Eşğədə aşığ be ti hoston məzin
Har kəsi bəştə dili nez, con məzin

Dardinə har insoni məcnun məvot
Səf məkə boy osmoni rismon məzin

Eşqi ruşin qam bəka sardon dilon
Har co be ğəm ğussə ti hicron məzin

Kamni diləş puçbə pəvəndon esə
Vusqə jə har çiy telı, mərcon məzin

Eşqiro əsron bərobər har i dəm
Əy ti rujon haftə ya manqon məzin

Bəy aşiqon ğiyməti doydən boho
Ğədri bızın, molyəti erjon məzin

Bardəşe Aytən, jıqo fikron tını
Eşqi aləm vəşte ti zondon məzin

Zəmon mandəni, boştəro qardə şəv-ruj,
Mıku dardi əv bardəni, vardə şəv-ruj.

Qıləy eşği sehri qınıyəm, əsirim,
Bəbeş nokə co ro ni, ovardə şəv-ruj

Ğərəz nozi bəyku hiçi vindənim az
Bəbolim, conım sutdə, dılbardə şəv-ruj

Həni vəste votlandəm bışum, zındənim şe
İ dəm mandəni dil co, oqardə şəv-ruj

Petovdəm bə dardon Xıdo mandə umu
Okışdəş jimoni ço, con mardə şəv-ruj

Aşığı ko həsrət kəşeybən, ha Aytən
Bə murad rəsəy ruji aşmardə şəv-ruj.

Fuad Mondiqovij

Əliyev Fuad Fərəməzi zoə 20 dekabr 1977-nə sorədə Liki rəyoni Mondiqo diədə bə dınyo çaş okardəşe. Azərbaycan Texniki Universiteti Nəqliyati Təşkil fakultə orixiniyəşe. Fuad Mondiqovij 1996-1999-nə soronədə canq şe əraziyonədə, Füzuli rəyonədə sərbozəti kardəşe. Mühəndis ko kardedə. Xıysonsoybe, 2 avlodi pəye.

Im dınyo çoknə dınyoye

Kosibi səndəl ləxədə,
Fikiku dılıj pıxədə,
Mardəkəsi con rəxədə,
Im dınyo çoknə dınyoye?

Bo dınyoro az bəmedəm,
Kosibiro ve təvedəm,
Bə harşe az petovedəm,
Im dınyo çoknə dınyoye?

Ko kardənin ve insonon,
Xırtə rəsən çəvon conon,
Məsdənin yolon sıxanon,
Im dınyo çoknə dınyoye?

Həx vitdə nohəxi vədə,
Yol-rukəti ni hiç kədə,
Hərom hesde har qəmədə,
Im dınyo çoknə dınyoye?

İnson hesde pulij veye,
Votdə həlbət dınyo çəye,
Hardımon kosibi paye,
Im dınyo çoknə dınyoye?

Ruj bıbu şo bıbun dilon,
Har vıredə okan vilon,
Şoyşoku bıvoton balon,
Im dınyo çoxsə dınyoye?

Bıstən bomı ə kinə

Siyo çaşe,siyo bəv,
Sıredə lıvdəni qəv,
Noz kardədə bomı əv,
Bışi çəvon kəy İnə,
Bıstən bomı ə kinə.

Dəbastedə bə sə şol,
Dimədəjən siyo xol,
Tıni çəmə kədə yol,
Bışi çəvon kəy İnə,
Bıstən bomı ə kinə.

Kom tobiyə,kom tobin,
Çı kosib,çıərbobin,
Çəmə xıyzoni bobin,
Bışi çəvon kəy İnə,
Bıstən bomı ə kinə.

Bəndım kardə dilim bəy,
Hanədən vindedəm əy,

Xıdo bədo bəmə xəy,
Bışi çəvon kəy İnə,
Bıstən bomı ə kinə.

Məvot bəmı hələ rəy,
Anqışdemən boəy səy,
Bıbə bljən nışon bəy,
Bışi çəvon kəy İnə,
Bıstən bomı ə kinə.

Ço şedənij bo vindemon bə vətən

Dənıvarde jimon, şeş bə Məskovə,
Oqəte çaş bə ro, əğıl, mo, hovə,
Kardən ı sə bo oqardero lovə,
Çaş kardeku moə çaşonən ku bən,
Ço şedənij bo vindemon bə vətən?

Ume karde əğlon, beşej vətəno,
Pul nığənde, mandin əvon bə kəno,
Fıkı nıkay, mo kiyəsə çiç bəno,
Dıqlə toğə hestbe, əvonən sutən,
Ço şedənij bo vindemon bə Vətən?

Sə sipu kay çı Nataşon roədə,
Con eqniyə, peştı şat ka koədə,
Nə bə yas şeş, nə bəy eli şoədə,
Zoon hestin boştə eli bə mutən,
Ço şedənij bo vindemon bə Vətən?

Xıdo əğlonij kardəje xıvandi,
Betı yol bən, mo doəje dılvandi,
Zoon yol bən, hesdijone pəvandi,
Kınon, bəni vəyə bıkə, şən, vitən,
Ço şedənij bo vindemon bə Vətən?

Sını omə rəsə həni bə şeşti,
Rış bə sipi, bə conı kardəş gəsdi,
Oqard bə di, bıbaxşon tını qasdi,
Çaş kardədəj, bıardoj tını bıbən?
Ço şedənij bo vindemon bə Vətən?

İlqar Tolış

Rusiyə, Novokuznesk şəhri

Məmmədov İlqar Həmdulla zə 1968-nə sorədə Masallı rəyonı Bədəlon diyədə müəllimi xızonədə moəo bə. 24 sor sore ki, ğürbətədə, Rusiyə Novokuznesk şəhrədə jiyədə. Xıyzon soybe. 3 avlod, 2 nəvə hes-tişe.

Tolışə məhol

Ivrə Tolışə məhole,
Noz-nehmət, maşalla, bole.
Reçine lap çı sə bə sə,
Vindəkəs votdə həlölə.

İ tərəf Tolışə bande,
Vilən iyo ranq bə ranqe.
Vindəkəsi dil obedə,
De çənnəti lap bə canqe.

Im tərəfiş xosə diyo,
Dardi dəmon heste iyo.
Tarixikú xəbə doydən,
Çı Babəki rizon iyo.

Tolışə zıvon

Tiniş çı bilbili zıvon,
Tojə beşə vili zıvon.
Çımı conı, dili zıvon,
Ay çımı Tolışə zıvon!

Iştə roy, tı, bığət, bışi,
Çı zülməto, boy, rə beşi.
Dınyo jidə, tınən biji,
Ay çımı Tolışə zıvon!

Məydon heste isə, zıvon,
Xošə zovon, xosə zıvon.
Bə har dardi rəsə zıvon,
Ay çımı Tolışə zıvon!

İnə zıvon, şinə zıvon,
Dodo zovon, şinə zıvon.
Çımı conən bəti ğıbon,
Ay çımı Tolışə zıvon!

Çoko bəbe

Bəyəndi şər ğandedəmon,
Dümo yəndı handedəmon,
İ yəndı kəy ğandedəmon,
Çəmə oxoy çoko bəbe?

Səmandəmon dümo mərdi,
Tarif kardəmon nomerdi,
Konco bovotom im dardi,
Çəmə oxoy çoko bəbe?

Mandəni hiç yol-rükəti,
Kardənimon hiç çokəti ,
Bəs ki bəkəşe ğıryəti,
Çəmə oxoy çoko bəbe?

Votdəmon ha bəyəndi dü,
Norozimon iyəndıku.
Doəmonə bə əngi zú,
Çəmə oxoy çoko bəbe?

Həx votdəş, votdən tərsə,
Səkə,səkə, vəse, vəse.
Xido əməni bəməse,
Çəmə oxoy çoko bəbe?

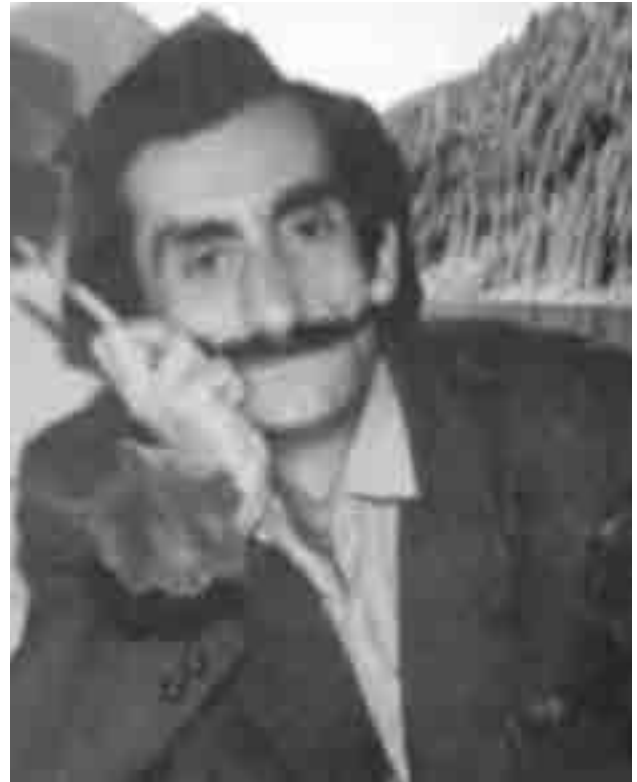
In dard, Valla, yolə darde,
Har tərəfim ğemə bande,
Həxə zəmon konco mande,
Çəmə oxoy çoko bəbe?

İlqar, süs məkə iştəni,
Düzə sıxan ro şedəni,
Bə nodoni sə dəşdəni,
Çəmə oxoy çoko bəbe?

İlqar votlandə ve xoşe,
Im vəyə bomı xoşe.
Bo ki, çoke zındənim,
Bəmi lap ləzət doşe.

Xəbə bıdən bə vətəni,
Yod benikə əməni,
Əmə iyo ğəribimon,
Dılmon hejo de vətəni.

Şinə inə, şinə dodo,
Ğıbon bəştı doə Xıdo,
Ümri orzú peğətdəş,
Xıdo bət xəyr bıdo.

İbrahimxəlil Fərziyev

Fərziyev İbrahimxəlil Sovğəti zoə 1956-nə sorədə Ostorə rəyoni Kijəbə ğəsəbə Bürzıband diədə moəko bə. 1979-nə sorədə bə isətinə N. Tusi nom ADPI-i filoloqiye fakultə ğəbul bə, 1984-nə sorədə əvrəş oroxniyə. Ostorə rəyoni Şımrit iyən Bürzıband di miyonə məktəbonədə Azərboyconı zıvon iyən ədəbiyyat müəllimi ko kardəşe. Isət ko kardedə Deqədi di əsosə məktəbədə zıvon iyən ədəbiyyat müəllimi. Tolişi iyən tırki zıvonədə əsəron nıvıştedə. "Yerə dəyməz kürəyimiz" nomədə tırkə zıvonədə çap bə iqlə kitobi müəllife. Kali əsəronış müxtəlif qəzet, jurnal, almanax və kitobonədə çap bə.

Bəpi

İ kərəş oməydə, ümri ro çətin,
Səbrı dıyo ğədər, tov bıbo bəpi.
Sadı nəve yaşən bıkaş nodoniş,
Dıl təmiz, əğidə pok bıbo bəpi.

Anqıl bıboş, bıdyoş pıxə çəxırı,
Bəğandə pebəşand ıştı pəxırı.
Oxo bə yod dəğand, mahast səğırı,
Xıdo tərəfiko xof bıbo bəpi.

Ağlı notəmizi ibodət çiçe?
Kom Xıdo ümməte, ədovət çiçe?
Taməkor çı bənəy səxovət çiçe?
Bəyro dınyo bınən kef bıbo bəpi.

Kənləş bə dilə mand, lınqış bə benton,
Parse: -Im çoknə kəy? Damə be lığmon,
Vote: -Ya Əzroyil, beşənine con,
Dəbdəbəm çiçiroy? Gəv bıbo bəpi.

Çiçiko sə bekə komil nıbə kəs?
Çıroş İsgəndəri ğızıl naha bəs?
İbrahim, im dınyon dıqlanən ğəfəs,
Hışqə astəmonən ov bıbo bəpi.

Do bəşi bızın

Bəxti zımistonım jəqo sard nıqat,
Həni tat kardəni mı həşi bızın.
Nə bə şınım tov hest, nəən bə teli,
Dılən zımqılül bə, dəməşi, bızın.

Kürüşnə nibəmand toyki dılədə,
Mısə çoki veye çoki dılədə.
Qasi mütə vindbü xoki dılədə,
Əmone! Nez mahaşt kıləşi, bızın.

Şairim, yali ne, az şımə həmməm,
Ronədə benoməym, dılönko beməym.
Namosi, isməti çəş əkə soyməm,
Bılbılı co bıkə, püskəşi bızın.

Bə ağlı perçini omonyə lokim,
Hissi ro doydənım, ğübəbə lükim.
Düze, behoniə, bedoə pokim,
Bıvind opotəbə Qaməşi*, bızın.

Tını balə təkı məç bıkəm bışi,
Çımı im nıvıştə şerədə bıji!
Peş çımı do vinde, pedyəşt bə bəşi,
İbrahimı piə, do bəşi bızın.

Bəbe

Çımı telə dardi dəvo,
İştı şınə zıvon bəbe.
Damə bıboş, ə dəğədə,
Conım bəti ğıbon bəbe.

Dard heste ki, tove doydə,
Bə xıvəti ove doydə.
Yaliəti xofe doydə,
Dəti bıbom damon bəbe.

Tınış çımı tatə həşi,
Har şəytoni dil dəməşi!
Boy pekamon kəş bə kəşi,
Nıvoş dardım qıvon bəbe.

Ay tı çımı nəzəkardə,
Çıroy mıko həzə kardə?
Qışkim sıpiə va ekardə,
Xəlil ijən cıvon bəbe?

Tınım vinde

Qin kardəni məhəbbəti,
Çı ğəşənqə hanım vinde.
Çəşon sırayn, mijanədə,
İştə dili xunım vinde.

Dardi nozəninə damon,
Pi bə dılı karde cıvon.
Nimə conım bəştı ğıbon,
Əqlə nimə conım vinde.

Tatə nəfəs, pambə sinə,
Əcəb tasbə, qam bə sinə.
Də vəş qatə otəşinə,
Oxoy nübə tanım vinde.

Xıyə kardə İbrahimbim,
Eşği sazi pesyə simbim,
Yodo beşə ğəvıstonbim,
Zyoret oməyş, tınım vinde.

*Qaməş - vırə nom.

Nozəninım tı

(Mahne)

(Müsiqi iyən ifa Sərvər Qasımov)

Mijəm pəparzını, qılom dənişte,
Noməyş dəvo nıka, nozəninim tı!
Dardi gəzənədə dıl bə qıl omə,
Tanim otəş təkə, nozəninim tı!

Diə kardə nəbəyn dəvardim, əşim,
Co vili dılədə oxoy əvəşim.
Bı cürə çətinə zəhmət nəkəşim,
Mını randəmü ka, nozəninim tı.

Şinə gəşənqonro bəpi noz bıbo,
Mahaşt im mətəbi ve dıroz bıbo!
Pəvandi bıbamon, kefım soz bıbo,
Gəşənq ümür bıkam nozəninim tı!

Yod beməkə

(Xosə bıvəm Fərhadıro)

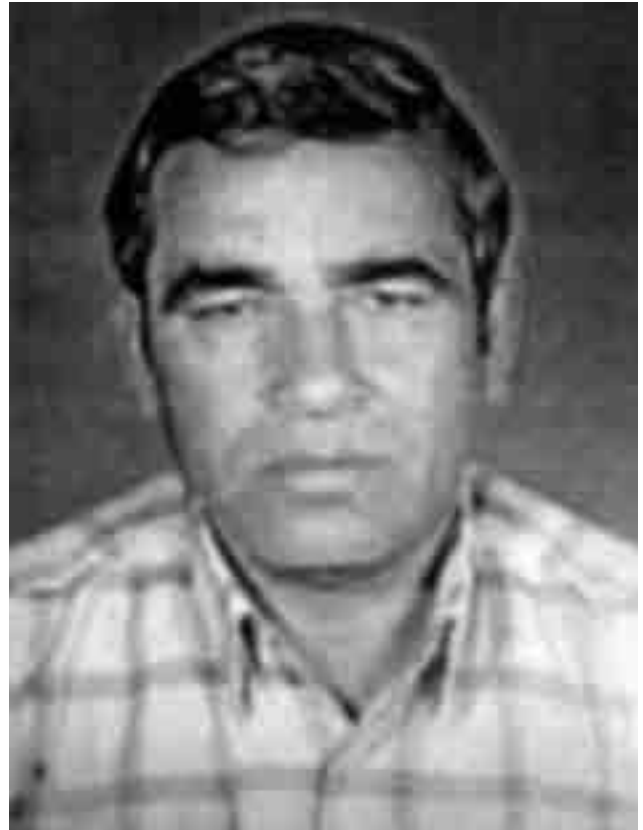
Fıki bıbo pıloparzın,
Vote çəmi yod beməkə!
Sardə sıxan larze bədo,
Tatı-qami yod beməkə!

Məğsədı hest, bıvot həlim,
Ğıyzinə sə - conı gənım.
Azən eşği müəllimim,
Müəllimi yod beməkə!

Dave iqlə sıxanisəy,
Ləğüm bıke sıxani sə.
Sıxanı no sıxanisə,
Bıpat, təmi yod beməkə!

Sıxan heste darde bədo,
Sıxan heste harde bədo,
Sıxan heste marde bədo,
Ləsi-ğoyımi yod beməkə!

Çəş-baviko sıvol hande,
Cəvob bıdə saat çənde.
Əv şıməro yolə bande,
İbrahimi yod beməkə!

Yadulla Sayad

"Ha" bıvot

Sıpyə şəyi tanədə,
Tını vindəm hanədə,
Tov bəhəm az çanədə,
Bəmi qıləy "ha" bıvot.

Eşği mıku co məkə,
Dardi bəmi bo məkə,
Boy,çımı kəy xo məkə,
Bəmi qıləy "ha" bıvot.

Tını vindəm honisə,
Sütdə çımı dılı sə,
Omə,rəsə sori sə,
Bəmi qıləy "ha" bıvot.

Im mehıbbət puç bəbe,
Bo Yadulla hiç bəbe,
Ha noınsof,çiç bəbe,
Bəmi qıləy "ha" bıvot.

Im şəv

Im məhəbbət yaman şin be,
İştı dildə çı rə qin be?
Həsret bomino parçin be,
İştə əhdı haste im şəv.

Çiç botom bı sio bəxti,
Rüşin nıbe əv hiç vaxti.
Şımə sodə xıneyaxti,
Çımı dildə yase im şəv.

Yadullam az, darddəm hejo,
Tını bə yod vardəm hejo.
İştə dili hardəm hejo,
Çəşim bə pur ase im şəv.

Joqo zındəm

*(Müəllifi im şeer bəştə rəhmətiğ bıyə
Sayadulla həsr kardəşe)*

Joqo zındəm, ijən bomeş bə kə tı,
İjən boştə Sevda kinə noz bəkaş.
Aşifiən pebəqəteş bə və tı,
Bənovneş əy, bə qiyərəğ roş bəkaş.

Asif qıləy şətələti bəkarde,
Tı bəsireş, zındəm, bəştı xoş bome.
Az hakanə bəşmə tərəf bəqardem,
İştı çəkkə ijən bəçmı quş bome.

Dəvardəyon hejo bə yod vardəm az,
Çı şinişbən, çımı ğəndı-şəkə tı,
Botı ha ruj çəşə nəvo kardəm az,
Joqo zındəm, bomeş ijən bə kə tı.

M ə k ə

Ranqrisine, bızın, məhol,
Hese pələnq, hese şəğol.
Bo ha kəsi oməkə dil,
Bə nodoni bovə məkə.

Ovaşt iştən umri pardi,
Tov bəhə bə qami, sardi,
Mardəş, bımard, bənə merdi,
Bə nomerdi lovə məkə.

Çokə əməl bı kə bino,
Muy ğədərən məkə qıno.
Cüri bıji, Xıdo tonu,
İştə vırəy yavə məkə!

Ğ ə z ə l

Çımı dildə, kinəlim, ən yolə ğıymət detı şe,
Tı bızın ki, çımı fik ta bə ğıyomət detı şe.

Həni bə coqlə kinə taspədəni dil bənə tı,
Çiç bı kəm ki, çı dili həmmə məhəbbət detı şe.

Be tı ovşüm nıçiyəy, toyki be har şəv
bomino,
Çımı çan rüşnə şəvon təm detı, ləzzət detı şe.

Tı beşəş şeş çoko, hiç büş nıdoy ın boğçə
vilon,
İmi zındəm, çı vilon çandə tərovət detı şe.

Çımı çəşdə ə odəm baxtəvərə ta bə oxo,
Az bəvındem ki, əçəy eşğədə ğısmət detı şe.

Həni bı dimdə çımı navnə sırə-çəkkə ni hiç,
Çı Yadulla, kinəlim, har şinə sehbət detı şe.

Sədrəddin Qurbanov

Sədrəddin Məhrəmi zoə Qurbanov 1954-ci sori çı Lankoni rayoni Cil diədə bə dınyo omə. Əv, alim-virusoloqə, dosente, çı Rusiyə TEA

professore. Muyyən soronədə çı V. Axundovi nomədəki Milli ET Tibbi Profilaktikə İnstitutədə, S.İmaməliyevi nomədəki Respublika Taun Əleyhi Stansiyada (İnstituti statusı hıse) virusoloji şöbə, virusoloji ləboratoriyə müdür vəzifonədəş ko kardə. 1994-2006-ci soronədə eyni vəxtədə (dı sahəti hesabı) "Bakı Asiya Universiteti", "Müstəqil Azərbaycan Universiteti" ijən "Xəzər Universiteti" tibbi fakültonədə bənə dosenti pedaqoji fəaliyyətış nuşon doə. S. Qurbanov çı 2 kitobi, 4 kitobçə, 60-ən bə pe elmi, elmi-metodiki iyən elmi-populyar əsəron, 2 patentinə icadi müəllife. Amerikə Devlet Departamenti Dr. Qurbanoviş 2001-ci sori Bokuədə dı müsabiqə ro vijnəşbe və əviş 2002-2003-ci soronədə 12 manqə bə "Cekson Devlet Universiteti" (ştat Mississippi, ABŞ) çı ali məktəb müəllimon təkmilləşmə kursonişi vığandəbe. Dr. Qurbanovi im kursonişi dı movəffəğiyətini sə kardə və movafiğ sertifikatınışı sə. Əv, həmən çı aforizmon, fəlsəfə, poeziya iyən folklori həvəskoye. 2008-ci sorədə çəy "Aforizmlər, fəlsəfi və bədii düşüncələr" nomədə kitobişi (Bakı, "Təbib" nəşriyyatı 2008, 281 səh.) çı çapo beşə.

Boyation

Dınyo çımı çəşdə ni,
Bəxtim hıtə, əştə ni,
Çı eşği otəşdəmon,
Az vəşdəm, əv vəşdəni.

Çəmə kinon vılın vıl,
Həm vənəşən, həm sə vıl,
Bəvon əqəm diyə karde,
Bızın, mandış tı bedıl.

Tovson dəşə - mı sarde,
Ranqı-rufım lap zarde,
Tınşon doy bə co kəsi,
Dardi çımı dıl harde.

Şəxtən bıbu-qam bəbe,
Hışkə nunım nam bəbe,
Çımı paylo bıbuş tı
Dardi-ğərım kam bəbe.

Çımı coniş ijən boy,
Vilə xıçə ejən boy.
Tı çımınışı, az iştı,
Çımı dili məjən, boy.

Kinə, iştı nom çiçə?
Be tı çımı con hiçə.
Dılım joğə sutedə,
Hiç zındənım kom piçə.

Aşığım bəştı çəşi,
Şomədə mini məşi.
Be tı çımı sard bəbe,
Tı bomı Həşiş-Həşi.

Xosə kinon dilədəş,
Sutdəş minı, jedəş vəş.
Zındənım iştı koncom,
Çımı sə, həm dilədəş.

Lozim ni, həni məbəm,
Dili tı karde bəqəm.
Dıtınim tosə marde,
Bevəfo nıbuş əqəm.

Haco şedəm – dımınış,
Çı xəlxi ne, çımınış.
Əmə həni i bəmon,
Az - tınımbu, tı - mınış.

Əv ki, bəmi pəvənde,
Çiç kardedəm çəğənde?
Əçəy libut bəmiro,
Həm şikalat, həm ğənde.

Tınım lap ve pidə mı,
Vəse, duz bivot dımı.
Boştəro fors kam bıke,
Çımınış oxoy, çımı!

Bə çayım ğənd eğənde,
Çı dışmeni kəm ğənde.
Botı xələt, anqışte,
Dıştə daynəm vığənde.

Əvəsore, zomson ni,
Tını nıpye hoson ni,
Hejo ıştı orzuədəy
Oxo, ım dıl oson ni!

Sıə vili dastəş tı,
Həni çımı dastdəş tı.
Əmə iqlə conimon,
Qujdış azim, astəş tı!

Kinə, boştə fors məkə,
Qonə şələ rost məkə.
Dastonı ve nəcime,
Əvoni tı pust məkə.

Ve ğəşənqe ə kinə,
Vındıme əv mı zinə.
Dılım sute - evəşe,
Sa doğış je bə sinə.

Ğəşənqin ə çəş-bəvon,
Məstşon karde mı əvon.
Çoknə oxo si bıbum,
Diyə kardeku mı bəvon?

Kinə, vəste noz məkə,
Sipyə ruji boz məkə.
Dılədəm əvəsore,
Əy bomıro poz məkə.

Pidəme ki, dim-bə-dim,
Bımandəmon dim-bə-dim
Pidəşnıbu mınış əy,
Bo bivoto dim-bə-dim.

Botı səvil bəvardem,
İştı dili bəhardem,
Vili bə kəno şodoş
Obəlxtem bəvardem.

Dıldəm ıştı dard heste,
Əve sədəm sard heste,
Umim iqlə bəye ki,
Çı dıl bə dıl pard heste.

Çımı çəşi ruşnəş tı,
Həm çı sinə təşnəş tı.
Dılım qıle honiye,
Əçəy qurə çəşməş tı.

Çımı mosti du məkə,
Şinə çay, boy, su məkə.
Dılım bevəc yarəyne,
Ə yarə tı, lu məkə.

Mınış bəti dəbastə,
Çımı dili, çımı sə.
Botı daynə vığənde,
Həni vaxt omə rəsə.

Çımı çəşon vındəniş,
Dili dardi zındəniş,
Bəmi votdəş ki, qiya:
“Tı çı eşği sinndə niş”.

Çı eşği ro həmone,
Yari həsrət əmone.
Bo i kəsi eşğ darde,
Bo co kəsi dəmone.

Şobədom ıştə hande,
Əzınım həni mande.
Tınım vınde dəqijyəm,
Nıznəme sinnım çənde.

Im di, ə band çımı ni,
Dılım arşiyə, dımı ni,
Bəpye bəşem qin bəbem,
Ha bənəveş tı, minı.

Ha kinəle boy məşi,
Ğıbonim az bə çəşi.
Əqəm mını şodoş, tı,
Danq bəbem, bəbem vəşi!

Subədə suki hande,
Şedəm, çımı ro bande.
Band bomono çətin ni,
Çətine ki, yar mande.

Kinə, məşi, əmone!
Ə çəş, ə bəv həmone.
İştı ım reçinəti,
Çımı dardi dəmone.

Tı ezımiş – az toşım,
Tı siyo avə - az voşım.
Mahaşt ki, çı dınyoədə
İştıku nokom bışum.

Həni mande zındənim,
Kitob hande zındənim.
Tınım vinde dəqıyəm,
Sinnım çənde zındənim.

Bə so çə zoə mo dəşe,
Bığət mını, dilim şe.
Çənə daynə çəş bəkan,
Dılım sute, evəşe...

Tənədəş sıə çite,
Eşği çımı dıl sute.
Votem yari ğoc bıkəm,
Dastom beşe əv vite.

Pencə lay oj oğətiş,
Puli, boxçə peğətiş,
Pencədə tı, evoəsə,
Çımı dasti bığətiş!

Pencə pardə oj oğət,
İştə ğızılın peğət.
Şanqo tını bəbardem,
Təkard, tı, veyvə olət!

Dəşəbe bılbıl bə boğ,
Ğandıme bəy eşqi ox.
Ox bəy nıqıne, yan şe,
Dılı vəş qəte - be doğ !

Sıxanım do bəy xəlvət,
Sır bımando ım - həlbət!
Im sır bomı həm darde,
Həm dəmone, həm sərvət.

Həşi şe bə bandi sə,
Çand sinn ome çandisə.
Eşği “çolədə” azım,
Tı mandəş çəy “bandisə”

Bılbıl doədə handyəsə,
Tı kəy vədə mandyəsə,
İştı noz ve dojnədə,
Çımı dili kandyəsə.

Hardəkəsi harde şe,
Bardəkəsi barde şe,
Dızdə odəm ve jidə,
Duzə odəm marde şe.

Omə ijən əvəsor,
Omə çəmə tojə sor.
Ponə sormon bevəc be,
Nıbu həni dojə sor!

Hi miyonədə sefə do,
Şine bı boə əçəy bo.
Diyə məkə ki, çəvon hay,
Hestışone co-co ro.

Kinə yol be perəse,
Həni zındə dərəse.
Maşki-paşo, İnşalla,
Bəştə moə dast bərəse.

Qıle qədə əğılış,
Votdən ki, bəs dəğılış,
Ki çiç votdə bıvoto,
Tı bomıro noğılış!

Jimoni ro qard nıbu,
Zomsoni ruj sard nıbu.
Har çətini qin bəbe,
Nuni nıbe dard nıbu.

Şiş əqəm ıyo-əyo,
Çəş bıkə ıştə həyo,
Qon bıbi, nıgıl bıbi,
Bənə bə "Kaspi" dıyo.

İştı noxəşi dəmon,
Ya sefe, ya hındəmo,
Bə əğili har dardi,
Dəmonə çəy doğmə mo.

İştı noxəşi dəmon,
Ya sefe, ya hındəmo,
Bə əğili har dardi,
Dəmonə çəy doğmə mo.

Həşti dumo nəv bome,
Həşi bışo şəv bome.
Lozim nıbu bə ro şe,
İ, ya dıqlə səv bome.

Vəyumon varde əmə,
Bıbu əv xıyzon çəmə,
Nıvotımone ha ruj,
Bığəto dave dəmə.

Şartuk pidə - marz bıkə,
Rəsəbəpeşt darz bıkə,
Donə nibu bo kaşte,
Çı hamsyəku ğarz bıkə.

Həzo zıvonon dılədə,
Vijnəme tı, Inə Zıvon!
Boki zəhər, zəkko bıbuş,
Bomı şiniş şinə zıvon.

Maşın şedə - bə qarde,
Şedə, bə rost bəqarde.
Çımı balə ve şine,
Bəçəy sə az bəqardem.

Bə hısqşon je Cili Se,
Moyən, mıvən beşe şe.
Çı dışmeni kə xo bu,
Çəmə nuniş dasto se.

Çəmə balon, bahandən!
Bə na dyəkən, bahandən.
Əqəm hande çok nibu,
Boçi yaponon handən?

Bə di kəon ğaz bome,
Kəbob bome, soz bome.
Muharibə sə bıbu,
Kəmon bome, saz bome.

Odəm heste "beyniş ni",
Çiç bəbe bə eyniş ni.
Tənbəlon əv tənbəle,
Ni, bə hiççi meyliş ni.

Çırkine çı livon pe,
Həni ıse çok bəbe,
Vavazi avəş vardə,
Voşi bəpeşt pok bəben.

Az aşığım bı bandon,
Çı Toloşi im bandon.
İlahi, joğə bıkə,
İmon joğə bımandon.

Ko jimoni dəmonə,
Cəmatımone həmonə.
Ko ni, pul ni, jimon ni,
İm çı curə zəmonə?

Sıxani bə dim bıvot,
Dumo ne, bə dim bıvot
Çoknə bedə əv bıbu,
Tele əv ya şin – bıvot !

Var-davlətdə bolış tı,
Əve votlandəş yoliş tı,
Bıvotəmon lap yoliş,
Əncəx hələ kolış tı.

Rəfail Pərvaz Həkimov

Az boştə əyim peqate

Sıə sefe, sıpyə sefe,
İmən çoke, hamən çoke.
Də həloli bə ğəzanci,
Veən çoke, kamən çoke.

Sazi çıroy əzoniro?
Coy sazi ro, əzoni ro.
Dınyo ğədri əziniro,
Dınyo sardən, qamən çoke.

Ülov bedə kenə mütə,
Dil kiyəye orzuy patə.
Az boştə əyim peqatə,
Çə fəron sə kom ən çoke.

Odənim

Dınyoədə çiç binoye hədəri,
Jəqo şenko qırd dast kəşə odənim.
Ha orzünə pok, təmizim, jəviro,
Bə təmizə dilon dəşə odənim.

Bandonədə ker ker düst, bandi düst,
Fandonədə ən lozimə fandi düst,
Andonədə otəşi düst, ando düst,
Boğcanədə vıl-vənəşə odənim.

Sıvol ədə sıvolinə beşi kol,
Kol bey qorə becəvob mand ve sıvol.
Bə do peşi, vişə beşi bepaqol,
Biə çəşman, kavüə vişə odənim.

Sıği-reği bəpi tojə ləl bıkəm,
Yava qəvon kilid binəm, lol bıkəm,
Har mışküli iştən bəpi həl bıkəm,
Dədə-nənə beyko beşə odənim.

Bıdə har şe, nə ve, nəən kam bıdə,
Ğəderədə, bə ğanoni çəm bıdə,
Ümr bıdə, davlət bıdə, təm bıdə,
Ne məvot ha! Az syo çəşə odənim.

Isət zınə çiki, çandi odənim?
Bürzıbandom, barzəbandi odənim.

Lülədə hest

Ba dimiko voə ətır,
Zizədə hest, vılədə hest.
Ça lıbüto obə ğədir,
Boğon eə külədə hest.

Telə həsəd xəzi peka,
Zıvon kaməy qıno bıka,
İştı nomi yodo beka,
Dardin məbi, dilədə hest.

Handəş votdəş qədə xilqət:
"Otəş, həşi bəş, məhəbbət"-
Ça sədoko emə xışmət,
Sazədə hest, lülədə hest.

Ruslan Kərimov

Kərimov Ruslan Cavanşiri zoə 17 oktyabr 1997-nə sorədə Lik rəyoni Mastəyil diədə bə dınyo omə. 2004-nə sorədə bə Mastəyil di məktəbi 1-nə sinif şə. 2012-nə sorədə məktəbi nəvminə sinifi orixinə bəpeş, iştə təhsilış Türkiyə İzmir şəhrədə Heydər Əliyev Məsləki və Texnik Anadolu Liseədə dəvom kardəşe. Ço sor handəşe, 2016-nə sorədə iştə təhsilış təmom kardəşe. Im sor oktyabrə manqi 20-də bə vətəni xıdmət kardero bə sərbozəti şə.

Ana, mən əsgər gedirəm

Gözlə yolumu, sən, mənim,
Ana, mən əsgər gedirəm.
Əzizdir mənə vətənim,
Ana, mən əsgər gedirəm!

Qurban olaram sənə mən,
Göz yaşını sil, ana, sən.
Məni gözləyir bu vətən,
Ana, mən əsgər gedirəm!

Sən anamsan, o, vətənim,
Sən canımsan, o, kəfənim.
Ona bir borcum var mənim,
Ana, mən əsgər gedirəm!

Anam, dua et sən mənə,
Bu torpağa, bu vətənə.
Qayıdaram bir gün yenə,
Ana, mən əsgər gedirəm!

Mən vətən uğrunda hər an,
Razıyam keçəm canımdan,
Məndən qalma sən nigaran,
Ana, mən əsgər gedirəm!

Şəhid olsam, sən, ağlama,
Oturub sinə dağlama.
Başına qara bağlama,
Ana, mən əsgər gedirəm!

Günlər tez gəlib keçəcək,
Bir il altı ay bitəcək.
Ruslan da geri dönəcək,
Ana, mən əsgər gedirəm.

Nəsir Rzayev

Hələ imon çicin ki

Dınyo qətdən dı dasti,
Fəxr kardən de hesti.
Dü votedən bə düsti,
Hələ imon çicin ki,
Dınyo çikiy, çı hiç ki?!

Yol zinedən ıştəni,
Məsədənin hiç minı.
Vındədənin ıştəni,
Hələ imon çicin ki,
Dınyo çikiy, çı hiç ki?!

Nodon əştə, yol bedə,
Ağılməndən lol bedə.
Şəx arşiyə xol bedə,
Hələ imon çicin ki,
Dınyo çikiy, çı hiç ki?!

Dınyo hejo qardədə,
Şəvoən ruj kardədə.
Dınyo kiye bardədə,
Hələ imon çicin ki,
Dınyo çikiy, çı hiç ki?!

Çəmə zınəy nəğilə,
Ve kəs hələ əğilə.
Venışonən dəğilə,
Hələ imon çicin ki,
Dınyo çı kiy, çı hiç ki?!

İnson oxoy mardedə,
Har kəs se ğat bardədə.
Donzə metrə kardədə,
Hələ imon çicin ki,
Dınyo çı kiy, çı hiç ki?!

Əvəz Nəsirzodə

Vənəşə

Ti nav əvəsori beşdəş bə kəşən,
Tı çı əvəsori çaşış, vənəşə.
Vındeyədə tını şo bedən həmə,
Tı çoknə bə dilon dəşiş, vənəşə?

İştiku reç səydən çəmə məholon,
Ziyarət kardədən tını sə vilon.
Botı orzu kardən boği bilbilon,
Boğədə sə vilon bəşiş, vənəşə.

Tı beşyədə yodo beştə güssə-dard,
Ociz bedə ıştı vədə barzə band.
İm kəşənön molyət bədon bəti, çand,
Bı bandədə bemolyətij, vənəşə?!

Bo Əvəzi rüjon toykin şəvisə,
Poymol bedə qıləy kəmon bəvisə.
Nodon bışu, beşi əçəy ğəvisə,
Tı çı rüşnə dınyo həşiş, vənəşə.

İlqar Miyonkuj

Çay

Peşoməkəs rohət bedə,
Millət çəyku ləzət səydə.
Həstışe zülal, vitamin,
Bə xəşi mandedə zamin.

Coni dojon bekardədə.
Bə çəş-dili nur vardədə.
Pibiəkəson cohil bedən,
Cohilon bə zü omedən.

Dəvoje əv bo sədoji,
Dəmonə əv bo noxəşi.
Həzo dardi çorə çaye,
Xıdo qıləy mecüzəye!

Əhəd Muxtar**Dastım bəti rəsdəni
ki, rəsdəni**

Deştə mijə zil peğətdəm, jidəm az,
Dastım bəti rəsdəni ki, rəsdəni.
İştəni bə Əli şimşi jəydəm az,
Dastım bəti rəsdəni ki, rəsdəni...

Beşəş bə bəs de ovşomi, de həşi,
Tov varədəm bə hicroni otəşi.
Tılay ov ni, dilim sütdə bo təşi,
Dastım bəti rəsdəni ki, rəsdəni.

Odəm çanə durum baha bə sardi,
Bə randəmu, zəmnə xoki, bə qardi?
Bə kofriən Xıdo nıdo ın dardi,
Dastım bəti rəsdəni ki, rəsdəni.

Rüj dəvardə, manq omedə, sor şedə,
Im çəviko, əv çımiko arşedə.
Ki bə dınyo hışk omedə, tar şedə,
Dastım bəti rəsdəni ki, rəsdəni.

Mardem pidə, məhəbbəti haştəni,
Cəzə-fəzə doydə, əncəx kıştəni.
Umum mandə iqlə bəştəni iştəni,
Dastım bəti rəsdəni ki rəsdəni.

Nəriman Azəri (Təhməzov)**Im məhol**

Səyku bə po yolə darde im məhol,
Tokən qınbe, lap omarde im məhol.

Ğaz bıryəbe,vişonımon pok bedən,
Vişəbəqon lüzışon noy, kok bedən,
Çı fikriku vey odəmon şok bedən,
Bə Miğoni peşt peqarde im məhol,
Tokən qınbe, lap omarde im məhol.

Ordə boho, cıfondə pul haştəni,
Odəm heste manqono qüjd çaşdəni.
Çokə sıxan həni bə sə dəşdəni,
Çı bəlobe, boçı marde im məhol,
Tokən qınbe, lap omarde im məhol.

Kardə konış nə zəbərə, nə zire,
Rafiq çəmə Xıdo ovi nazire.
Pul doydənin, voddən ki, əv pulqire,
Ov nıdoşe, süte, zard be im məhol.
Tokən qınbe, lap omarde im məhol.

Vey fik məkən, oxomon lap çok bəbe,
Şəvən, rüjən ğazən bome, tok bəbe.
Vişonədə şıvış bəbe, lok bəbe,
Nibəvoten həni darde im məhol.
Bə ilahi nur bəqarde im məhol,
Tokən qınbe, lap omarde im məhol.

Azər Əhmədov**İnə zıvon**

Zəmini dil kenə obə,
Zəminisən kanə zıvon?
Bə tarixi obə pencəş,
İnə zıvon, şinə zıvon.

Pardə pedə, həşiy dilim,
Pardə deştı kəşi dilim.
Ah, botı bə təşiy dilim,
Conə zıvon, şinə zıvon.

Betı azən ki, livəm e...
Dil bə vəşe, çəş bə nəmə.
Çı tolışi rüşniyə dime,
Şonə zıvon, şinə zıvon.

Pərviz Həkimov**Zıvoni dasto mədə**

Kilimi dasto bıdə,
Tımoni dasto bıdə.

Lozim bıbu lap iştə,
Jimoni dasto bıdə.

Candon cand qılə kələ
Cıvoni dasto bıdə.

Zıvone iştı ğıyrət,
Zıvoni dasto mədə !

Çımı tolışə zivon

Qəp bijən, nəne zivon,
Çəmə reçinə zivon!
Tojə anqivinise
Təminə,şinə zivon!
Həzo dardon dilədə
Dəpüşyə, qınyə zivon!
Qəp bijən, inə zivon!
Qəp bijən, conə zivon,
Qəp bijən, xunə zivon!
Çəmə ğəminə zivon,
Çəmə təminə zivon!
İştı avlod zındəni,
Nə dışmeni, nə düsti.
Bə yod dəğand Midiyə,
Atropati, Kadusi.
Quş bədə bə bilbili,
Ğəminə handemoni.
Dardiku pəydo bıkə,
Ujən iştə dəmoni,
Təmədə vəşti nuni.
Əvəsori viliş tı,
Ğıryətine avlodon
Nəfəsiş tı, diliş tı.
İmi Xıdo zındə ki,
Tarixisə yoliş tı.
Qəp bijən, yolə zivon!
Qəp bijən, lolə zivon,
Əvəsori ranqinə
Vilə, vənəşə zivon!
Çımı Tolışə zivon!
Çımı Tolışə zivon!

Nəcəf Tolışi

Çəmə boğədə

Siredən dilon,
Handən bilbilon.
Obedən vilon,
Çəmə boğədə.

Umur, dəməvard,
Məkə hiç ğəm-dard.
Vo qınədə sard
Çəmə boğədə.

Kijon vakardən,
Hano pekardən.
Kavu tankardən
Çəmə boğədə.

Bəy mahne bahand,
Ve ğəmğin məmand,
Bə yoli pemand,
Çəmə boğədə.

Rza Musayev

İsət

Bevəc omedə sorisə sor isət!
Mıv hardəkəs, hardedəniş şor isət!

Bə hışk qınyə həni çəmə sel, Mırdov,
Çı bəloku bə ərş beşə colon ov.
İm ki karde, ınışdemon bəçəy lov,
Çə vaxti səfon omedən zor isət,
Bevəc omedə sorisə sor isət!

Çı vişə i lınq çəmə diədəbe,
Xəy-bərəkət dizədə, kiyədəbe.
Moyon-mıvoən çəmə soədəbe,
Keş ki, bəbəy çə soron noşkor isət,
Bevəc omedə sorisə sor isət!

Peşə pilo, qomuşə most- mələğə,
Bə yod dənə tı jəy oxo bəy ləğə!
Dəvoynə bız patdə iştı dil-cəğə,
Çəşon kü bən, quşonən bən kor isət,
Bevəc omedə sorisə sor isət!

Kələm-pamətori bı di vardəkəs,
Hiç hışk nıbu iştı inə çəşi ars!
Çəmə məhol dənoşone çok bə das,
Nun ni, bəhə lırtə pamədor isət,
Bevəc omedə sorisə sor isət !

Həyf çə rüjon, məzə əbi, tük əbi,
Bədə yaron deçəy zələ çok əbi.
Əyən bızın, iştı xunən pok əbi,
İnfarkt, iflic oqardə bə mor isət,
Bevəc omedə sorisə sor isət!

Çəmərüşinfikon

İlkin Əzizli,
Filoloq, tarixçi-tədqiqatçı

Lerikin ziyalıları

Professor Kəlbiyev Yaşar Atakişi oğlu 1964-cü ildə Lerik rayonunun Rəzgöv kəndində anadan olmuşdur. 1989-cu ildə Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasının (ADNA) mühəndis-iqtisad fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirmiş və 1991-ci ilin yanvarından 1993-cü ilin dekabrına kimi həmin təhsil müəssisəsinin əyani şöbəsinin aspiranturasında təhsil almışdır.

1994-1995-ci illərdə ADNA-da «Maşınqayırma sənayesinin iqtisadiyyatı və idarə edilməsi» kafedrasının assistenti vəzifəsində çalışmış və 1990-cı illərin əvvəllərindən başlayaraq 1995-ci ilə qədər eyni zamanda müxtəlif özəl təşkilatlarda əvəzçiliklə baş mühasib vəzifəsində işləmişdir. 1995-1999-cu illərdə Elm və Təhsil Mərkəzi «Təfəkkür» Universitetində baş iqtisadçı vəzifəsində

çalışmaqla yanaşı ADNA-da əvəzçiliklə elmi pedaqoji fəaliyyətini də davam etdirmişdir.

1999-cu ilin dekabrından başlayaraq Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar baş idarəsində şöbə rəisi vəzifəsində çalışmışdır. Bu müddətdə AR Vergi Məcəlləsinin ilkin layihəsinin və vergitutma ilə bağlı AR Nazirlər Kabinetinin qərar layihələrinin hazırlanmasında, onun müxtəlif nazirliklərlə razılaşdırılması prosesində, həmçinin iqtisadi sahədə hazırlanan yeni qanunların ilkin

Kəlbiyev Yaşar

layihələrinin hazırlanmasında və onlara rəy verilməsində də iştirak etmişdir.

2001-ci ildən Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində (ADİU) saathesabı üzrə, 2005-ci ildən əvəzçiliklə dosent vəzifəsində elmi-pedaqoji fəaliyyətini davam etdirmişdir. 2002-ci ilin noyabr ayından başlayaraq hazırkı vaxta kimi Vergilər Nazirliyinin Tədris Mərkəzinin rəisi vəzifəsində işləyir.

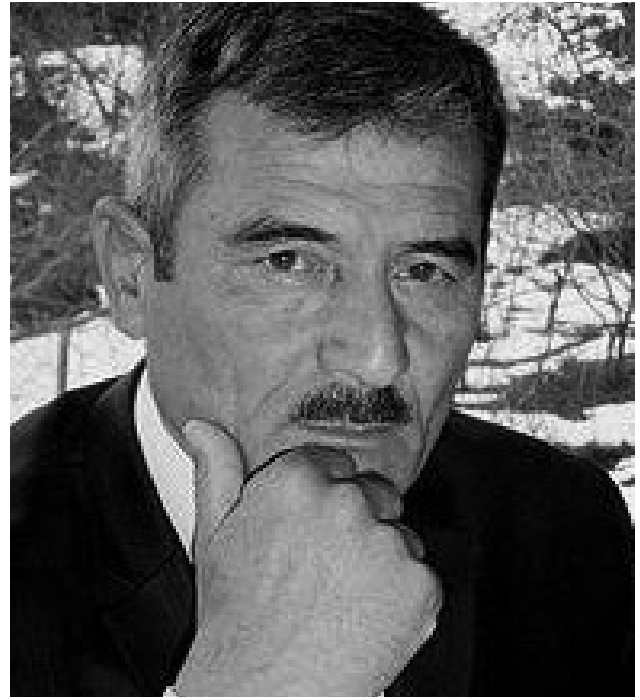
2008-ci ildən ADİU-da «Vergi və vergiqoyma» kafedrasının əvəzçiliklə müdiri vəzifəsini icra edir.

1999-cu ildə «İnvestisiya layihələrinin təhlili metodlarının təkmilləşdirilməsi (neft və qaz sənayesi timsalında)» namizədlik dissertasiyasını müdafiə edərək iqtisad elmləri namizədi elmi dərəcəsinə almışdır.

2009-cu ildə isə «Fiskal tənzimlənməsinin makroiqtisadi problemləri və onların həlli yolları» mövzusunda doktorluq dissertasiyasını müdafiə etmiş və Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının qərarı ilə ona iqtisad üzrə elmlər doktoru elmi dərəcəsi verilmişdir.

İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinə dair 4 dərslik və dərs vəsaitinin, 2 monoqrafiyanın və 60-dan artıq metodiki iş və elmi məqalənin müəllifidir.

Qədiməli Mahmud oğlu Ağayev 1957-ci ildə Lerik rayonunun Şivlə kəndində anadan olmuşdur. Bakı Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini bitirib. 1985-ci ildə həmin universiteti əla qiymətlərlə bitirmiş və təyinatla Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi kimi Cəbrayıl Ağayev adına Biləvər kənd orta məktəbinə göndərilmişdir. Hal-hazırda həmin məktəbin Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi və məktəbin Həmkarlar ittifaqının sədridir. Qədiməli Əhməd orta məktəbdə oxuduğu illərdə yaradıcılığa başlamışdır. Bədii, elmi və publisistik əsərləri "Bolluq uğrunda", "Kənd soveti", "Lerik", "Azad təfəkkür", "Qanun və zəka" və.s. qəzetlərdə, Kənd əməkçisinin təqvimini", "Təbiət", "Azərbaycan", "Ulduz", "Şəfəq", "Məşəl", "Yazı" və s. jurnallarda çap olunub. Səkkiz kitabın, əlliye qədər elmi-publisistik məqalənin müəllifidir. Bədii, elmi və publisistik əsərləri ilə respublikanın mətbu orqanlarında

Qədiməli Əhməd

müntəzəm çıxış edir.

"Hara tələsirsən, durna qatarı", "Tənha kölgə", "Dünyamın dünyası" şeirlər və poemalar və "Bəyaz saçların yaşıl işığında", "Elm və zəka işığında" publisistik kitabların müəllifidir. AYB-nin üzvüdür. Beynəlxalq "Rəsul Rza" mükafatı laureatıdır. Qədiməli Əhmədin şeirlərindən birini sizə təqdim edirəm.

Günah

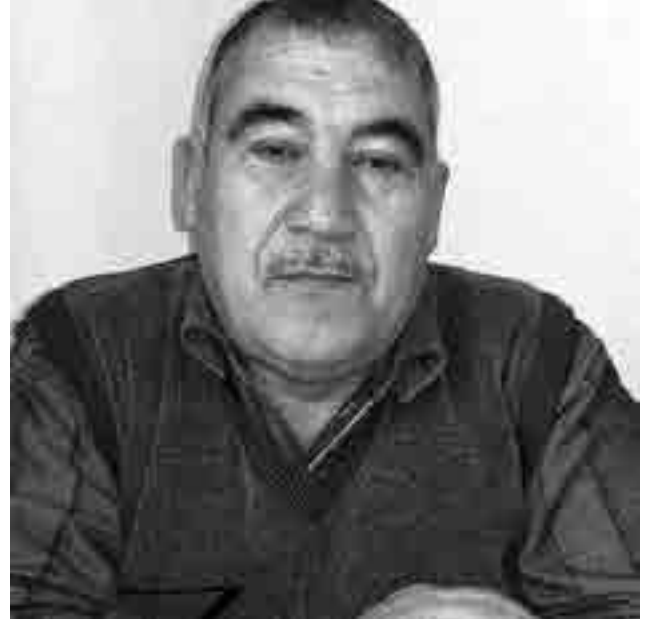
Günahdı atdığımız hər addım,
Təpədən-dırnağa
məmləkət günah içində.
Nə qədər iz qalıb torpağın üstə,
O qədər günah var bu yer üzündə.
Diz üstə çökdüyüm üzü qara torpaq
Göydən çəkir xəcalət...
Gözün baxışı günah,
Göyün yağışı günah.
Günah içindədi yaxşı da, yaman da
Yaxşıya, yamana
fərq qoyulmayan zamanda.
Ayaqlarım daşıyır günahlarımı.
Gözlərim baxa-baxa qalıb,
yaşayır günahlarımı...

Xanverdi Əliyarlı 1954-cü ilin mart ayının 18-də Lerik rayonunun Züvüç kəndində anadan olmuşdur. İlk təhsilini Züvüç kənd Səkkiz illik məktəbində almışdır. Sonralar Biləvər kənd məktəbində təhsilini davam etdirmişdir. Xanverdi Əliyarlı riyaziyyatı yaxşı bilsədə ədəbiyyat fənninə xüsusi maraq göstərmişdir. Ədəbiyyata marağının artmasında Qulu, Fürudin kimi müəllimlərinin də ayrıca yeri olmuşdur.

Xanverdi Əliyarlı 1971-ci ildə orta məktəbi bitirmiş, bir müddət Sabirabadda tikinti idarəsində işləmişdir. Sonralar Xanverdi Əliyarlı Bakı Sovet Ticarəti Texnikumuna daxil olmuş, hərbi xidmətdən sonra bu texnikumda qiyabi formada təhsilini davam etdirmiş, mühasib ixtisasına yiyələnmişdir. Hazırda Dəmir Yol idarələrinin birində mühasib işləyir.

Xanverdi müəllim hər şeydən əvvəl incə ruhlu, saf təbiətli bir şairdir. O, elə bir şairdir ki, qəlbi yalnız vətən həsrəti ilə döyünür. Onun şeirlərini oxuduqca hiss olunur ki, yazdığı sözlər ürəyinin dərinliklərindən axıb gəlir.

Xanverdi müəllimlə bizim ilk əyani görüşümüz 2016-cı il mart ayının 8-də baş tutdu. Vətəninə, obasına dərinləndən bağlı olan bir insanla baş-baş əyləşib söhbətlər etməyin ləzzətini sözlə ifadə etmək çətindir. Bu ilk görüşümüzdə Xanverdi müəllim mənə öz kityabını hədiyyə etdi. Kitabın adı "Vətənim-qəm-kədərim" idi. Adı belə, çox təsiredici idi. Söhbətlərimizdən hiss edirdim ki, şairin torpağından aralı düşməsi qəlbini parçalayırdı. Allahdan Xanverdi müəllimə uzun ömür, can sağlığı arzulayıram. Allah həmişə sizi qorusun. İnşallah, yenidən görüşəcəyimizə ümidvaram. Sonda Xanverdi müəllimin ürək-lərin dərinliklərinə hopacaq, insanı rahatlaşdıracaq şeirlərindən birini sizlərlə paylaşmaq istəyirəm:

Xanverdi Əliyarlı

Qartal kimi qonub dağlar başına,
Bənzəyirsən qızıl üzük qaşına
Qurban olum torpağına, daşına.
Dağları, daşları, zirvəsi qarlım,
Səfalı Lerikim, qartal vüqarlım.

Vurulmuşam cənnətmisal bağına,
Buzlu bulağına, qarlı dağına,
Nurlu səhərinə, axşam çağına,
Dağları, daşları, zirvəsi qarlım,
Səfalı Lerikim, qartal vüqarlım.

Xəstəyə dərmandır gülün, çiçəyin,
Cənnəti-rizvanım, gözəl-göyçəyim,
Vətənim qızılgül, sənə ləçəyi...
Dağları, daşları, zirvəsi qarlım,
Səfalı Lerikim qartal vüqarlım.

Zirvəsi nəm çəkir göyün üzündən,
Çəşməsinin içən gerek gözündən,
Yüzi il yaşamayan küssün özündən,
Dağları, daşları, zirvəsi qarlım,
Səfalı Lerikim qartal vüqarlım.

Anam tək doğmasan ay ana yurdum,
Adınla qəlbimdə xaniman qurdum,
Xanverdi söyləyir can sənə yurdum,
Dağları, daşları, zirvəsi qarlım,
Səfalı Lerikim, qartal vüqarlım.

Arif Qəmbərov - Muğami usto

Qəmbərov Arif İsmoyili zoə 1972- nə sori fevralə manqi 12-də Liki rəyoni Siyov diədə bə dınyo çaş okardəşe. 1980-nə sorədə bə Siyov di miyonə məktəbi iminə sinif şə. Arif müəlimiku əğıləti vaxtiku bə musiqi, bə muğam sənəti xüsusi qıləy həvəs bə. İminə kərə 4-nə sinifədə handeyədə məktəbədə Səməd Vurğuni "Vaqif" əsəri əsasədə tamşo hozo kardeəyədə Arif müəlimən bə səhnə dəvət kardə bedə. Çünki diyədə, məktəbədə har kəs zinedəbe ki, çəy ve çokə sədo hestışe. Sənətko "Sarı bülbül" mahne ve yolə məharətinə ifo kardədə və tamşo kardəkəson rəğbəti gəzənc kardədə. Çimi bəpeş, bəbe vote ki, məktəbədə dəvoniye bə hiç tədbir, məclis be Arif dəvoniye bedəni.

1986-nə sorədə, 6-nə sinifi orixinə bəpeş ailə vəziyətine əloğədo bə Boku küç kardədə. Bə Boku ome bəpeş Mərdəkan qəsəbədə H. Z. Tağıyevi nomədə bə 123 nüməynə məktəbədə işte təhsili dəvom kardəşe. Məktəbədə müəlimon çəy ve yolə istedadı soyb be şohid bedən və məktəbədə dəvoniye bə həmə tədbironədə əy mütəmədi dəvət kardədən. Həmun vaxtonədə Arif müəlim həməni musiqi dərnəkonədə hande bino kardədə. Vəyo ustad xanəndə Zahid Quliyeviku dərş səydə. Miyonə məktəbi orixinə bəpeş bə Azərbaycan Devlət Muğam Teatr studiyə muğam sinifi gəbul bedə. Vəyo ustod xanəndə, əməkdo müəlim Nəriman Əliyevi sinifədə bə dərş səy bino kardədə, həməni məhrum ustod sənətkoon, karifeyon Söhkət xanım,

İslam Rzayev, Aqil Məlikov və co sənətkonko muğami siron omutedə.

Arif Qəmbərov 1990-nə bə sorədə hərbi xidmət sədo kardə bedə. 1992-nə sorədə hərbi xidməti orixinə bəpeş tojədən işte sənəti dəvom kardədə. Təhsili orixinə bə peşo "İstedadlar sorəğında" nomədə dəvoniye bə muğam müsəbiğədə iştirok kardədə. Peşo xəlxi artist İslam Rzayevi əy bə Azərbaycan Devlət Muğam teatr dəvət kardədə. Arif Qəmbərov vəyo solist bənə bərobər həməni telviziyədə, kənsertionədə, qastrol səfəronədə iştirok kardədə. 2003-nə sorədə əv, bə Boku şəhri Xəzər rəyoni Binə gəsəbədə 24 nüməynə 11 sorliğ əğılə musiqi məktəb müəlim dəvət kardə bedə. Tosbə im rüjnəni rüj həmun məktəbədə işte pedəqoji fəaliyətini dəvom kardədə. 2016- nə sorədə Arif müəlimi "Vətən" nomədə muğamon və təsnifonku ibarət disk beşə. Bəştə bı iminə disk əy dı qılə işte moə zivonədə, tolişi zivonədə muğam daxil kardəşe.

Arif Qəmbərov bə bılındə səviyədə tələbə hozo karde qorəş ve fəxri fərmonon loyiq vində bə. Çəy tələbon Bülbül, Xan Şuşinski nominə dəvoniye bə müsəbiğonədə iştirok kardəşone və gəlib bən. Çəy tələbon həməni Azərbaycaniku kənoədə dəvoniye bə müsəbiğonədə iştirok kardəşone və kardədən.

Vüqar Həməti